HÁN CAO TRUYỆN
1

ARC HOANG 53

afnor VII/1.72g

96
pages

HÁN CAO truyện diễn nghĩa

An-giang tỉnh, Tuy viễn phủ
Xử sĩ TRẦN ĐỊNH QUỐC soạn

Khắc mới năm Bính-thìn (1856)
Bản khắc của Thiên bảo lâu ở xóm Phật-trấn, Việt-đông (Quảng đông)

Hiệu Quảng-thịnh-Nam bản

1a Bài quan

HÁN CAO TRUYỆN DIỄN CA quyển thượng

Hán Cao chinh thảo ngũ niên gian
Bách trận thu công nhất trận toàn
Diệt Hạng chỉ bằng tam kiệt lực
Tru Tần tổng lại nhất nhân khoan
Nhập Quan cáo dụ hình nhân nghĩa
Hoàn Bá chinh tru hoằng Vũ Thang
Cường Sở bảo Tần giai cung thủ
Tri thiên sử Bái hữu giang san

BULAC

Ngồi xem trong chuyện Hán thư
Gẫm trong trời đất thiên cơ xây vần 冲
Đại Hán ~~tên~~ NHỊ THẾ 二世 ~~Quí 季~~ ~~biết Bang 邦~~ nhân
Trời cho ấp BÁI số gần hưng vương
Họ LƯU 刘 tên QUÍ 季 hiệu BANG 邦
Cha là LƯU THÁI 刘太, mẹ nàng MẠNH LƯỜNG 孟梁
Sinh ra diện mạo đau thương (?) 刀傷
Long hành, hổ bộ 步, kỉ cương nước nhà
1b Mẹ cha nhắm (盱→盰) tướng vào ra 出
Dung nhan đã khác người ta tầm thường
Mong cho đi học khoa-trường 埒
Gặp cơn bát loạn (扒) tìm đường sinh nhai
Mang câu bất học bao nài
Thi thư chẳng chuộng, chúng hoài tiếc cho 節
Tuổi vừa hai tám biết lo
Xuống làng Phong-bái 豐沛 đưa đò giúp dân 㧑
Mạn đò 蔓 [vạn] thấy cả khoan nhân
Đặt làm đình-trưởng quản phần đò đưa
Có thầy xem tướng cũng ưa 詅
Ở châu Đan phụ 單父 đi vừa tới nơi
Xem Bang, sực nghĩ chuyện đời 瞔
Nửa mừng nửa sợ nói chơi trộm (?) 藍 lời (lợm?) 瘸
« Mỗ là Lã-thúc 吕叔 trên đời
« Làm thầy xem tướng bốn đời có danh
« Xem Bang là tướng hoa anh
« Sau làm thiên-tử có thành có cung
2a « Nhưng mà phải mặt anh hùng
« Có vinh có nhục, chớ chữn (?) 跉 mới mầu 牟

V: vần Ngô đình

« Chuyện sau thì để lại sau 辰 H
« Việc đầu phải tính buổi đầu mới xong 貝
« Nhà ta có gái đầu lòng
« Đào yêu tới tiết loan phòng rất xuê 吹 叱
« Tên là LỮ TRĨ 呂稚 từ huệ 慈和
« Có tài có sắc hầu tề sánh đôi 㸽
« Kê trâm 笄簪 tuổi đã tới rồi 步
« Tài tình cũng đủ, kém đôi cho bằng 者遇
« Gái nầy như nghê 猊 nạp trăng
« Quan thư 關雎 thục-nữ cũng ăn mười phần
« Nói ra thì hết thanh-tân
« Ai đời ngọc báu cầu phần người mua
Nhớ nơi NGHIÊU ĐIỀN ở mô 謨
Vua Nghiêu đem gái gả đồ sất-phu 尾 婀
Xem qua tướng bội 倍 (gấp) trăng thu
Hợp cùng gái lão như 飍 lên mây » 近 靍
2b — Bang nghe, vội vả thưa thầy 喧
« Lời kia đã hẳn, dạ nầy dám không 盈
« Thầy xem tài tướng mênh mông
« Đời nào đình-trưởng cỡi rồng có đâu
« Đó mặc há dễ ~~khai~~ đâu 楠 䰅
« Sẽ chờ về với lo âu thông-đường »
— Lã rằng: « Sao nói thông đường
Còn bề huyện-thất ở phương xứ nào? »
— Bang nghe nước mắt khóc dào
Than rằng: « Huyện thất sớm vào âm-cung »
— Thầy rằng: « Chớ nói giả rong 者容
« Một lời lão dặn thủy chung cho tường
« Ma-y 麻衣 thần tướng các phương
« Thiên cơ dễ ẩn sở trường nội tâm

« Coi dâu mấy thuở cho lầm
« Nói đâu trúng đó như tầm đo 都 ngay T.
« Hư nào cũng biết danh hay
« Thường đem bạc lạng thưởng thầy nhiều phen »
3a Luận bàn vừa đã đỏ đèn 赭
Hai người từ tạ cách miền Ô-GIANG 烏江
Thầy đi <u>hoà</u> (vừa) nghỉ hoà bàn v
Khi trời cho sẽ đông-sàng khỏi lo 朹
Chập sau xa dặm bến đò 𡏦𡓃 習
Lều tranh 路 thầy về dò ý con 易
— Thầy rằng: « Ta tính vuông tròn
« Bến đò có kẻ xưng con 吕 đó mà
« Cha đã định phận nghi-gia
« Giờ chàng về tính cũng cha chàng cũng 倧
« Mẹ chàng đã dạo âm-cung 𨇜
« Thế như con trẻ cũng đồng phận côi 孤 »
— Trò rằng: « Cha định đã rồi
« Con đâu dám cãi xụt xùi làm chi 津沫
« Nhưng mà con hãy hồ nghi
« Gái Tần dễ có bội kì làm dâu
« Thế gian chi khỏi <u>têu</u> 嘌 đâu
« Tài tình chi bấy cha cầu gả con »
3b — « Thôi thôi đừng nói <u>véch</u> 咟 con 咟
« Cha đã ngẫm-nghĩ, dạ còn ngại sao?
« Đời <u>hầu</u> (gần) gặp vận thái giao 泰交
« Hai mươi năm nữa HÁN CAO là chàng »
— Trò rằng: « Vận nước gian nan v
« Công hầu sự-nghiệp <u>vang. lang</u> làm gì 𠯿
« Ngôi cao bậc ấy ai bì
« Một lời lỗi đạo tai nguy tức thời

T : tục ngữ

« chi ~~là~~ bằng để phận thảnh thơi
« Thường ngày ngao ngán bầu trời thung dung » 㝵
— Thầy rằng: « Con đặng thiên chung 天終 圵
« Đây đâu dám tới mà hồng hải kinh » 雄
— Trĩ thôi bèn mới thưa trình:
« Lượng cha dạy vậy bổn tính xin ừng » 嗔
Lưu Bang từ cách Lã quân
Về nhà thưa với Lưu quân sự tình
Lưu quân nghe nói thất kinh
May ở ~~đặng~~ thế, ắt mình hiển vang 哩 鳴
4a Khoan khoan để đợi cha sang 郎
Nhắm con gái lão dung nhan thế nào v 旺
Thuở nay nghe tiếng ước ao
Âu là ta kíp ~~tới~~ dạo người ta » 唫 嗟
Dời chân năm bảy dặm xa 罢
Tới châu Đan phụ hỏi nhà Lã công 唅
Xảy đâu gặp kẻ ngưu đồng 牛童
Tay ôm 柈 quản, miệng ngâm thơ hoài 唍* 書
Hỏi rằng: « Có biết người ai
« Tên là Lã Thúc ngụ ngoài châu đây »
— Đồng (同→童) rằng: « Có phải hỏi thầy
« Tới mà coi tướng thì đây chỉ giùm » 森 芍 s→gi
« Dời chân một dặm rưỡi đong 叏
« Tới cầu Thiên Thủy có đồng bảng (văn) biên 同 板
« Khắc rằng hai chữ THÔNG THIÊN 通天
Sẽ là tới đó hiển bước vô » 火
Thái công từ chịu đồng phò 呂
Lần lần một chặp nhủ đồ 徒 hỏi thăm 㗂
48 Bước vào thấy đã đẹp lòng v
Lã công mới thẳng hậu phòng nghỉ ngơi

— Chào rằng: « Qui tước sang chơi
« Cũng là nghĩa rể cũng mời vào trong 婿(66) 竜(2)
« Bữa nay duyên thắm duyên hồng
« Lượng ông xui tính tư lương (量思) thế nào » [illegible]
— Công rằng: « Anh định làm sao
« Xin dung vài bữa sẽ trao một lời » [illegible]
— Lã rằng: « Giờ lúc thảnh thơi
« Coi trong 冲 NGỌC ÁP 玉匣 lại cùng 拱 Thông thư 通書 ✓
« Diễn cầm 演禽 biết đến thiên-cơ
« Vận thành số cục ngày giờ xứng nhau
« Bữa nhà tuổi Hợi trên đầu
« Sanh cùng Kỉ-Mão ngày rày hợp thay ✓ [illegible]
« Đinh-mùi khí vận năm nay
« Hội thành tam hợp tốt ngay thiệt rồi 舌
« Muốn cho cưới hỏi vầy vui
« Cứ trong Chu-chế lễ xui mà làm »
5a — Lưu rằng: « Anh dạy đã cam
Xin về sắm lễ cũng khăm tư tư »
Thái-công từ cách gia-cư
Bữa nay tính đã hơn dư ba ngày
Mới về ~~điếm~~ xóm 店 đến chất đầy [illegible]
Hỏi thăm: « qua đó ông thầy ưng không? »
— Công ưng rằng: « Biểng đã xong » 衝
Mạn đò cùng xóm đồng lòng sửa sang 使
Năm ngày đủ lễ gia quan 加冠 ✓
Nghinh hôn, điện nhạn 奠雁, thẳng sang qua đò
Người người thấy cũng khen cho 唎
Họ Lưu họ Lã một pho 哺 anh hùng
Tới câu thiên-thủy trống giong
Trong nhà họ Lã ra cung 恭 rước vào

Người người ~~đua~~ xóm đến ào ào
Nhắm tài tướng rễ [illegible] nhắm sao nhắm hoài
Đều khen có sắc có tài
Đáng dâu đáng rễ đố ai dám bì
5b Lả công đợi đủ lễ nghi
Kêu con ra dạy: "vừa [illegible] đưa về chồng
« « Có chồng cho biết kính chồng
« Trăm năm duyên tóc dây hồng thắm tươi 蓮
« Cương thường làm đạo dâu người
« Ắt răn ắt kính, chớ cười chớ trêu
« Muốn cho trọn đạo ba theo
« Sang hèn cũng chịu, giàu nghèo có nhau »
– Lưu thưa: « Từ đến đã lâu
« Xin đưa dâu rễ qua cầu kẻo trưa »
Đưa dâu trời đã là trưa
Nội trong ấp Bái tới vừa [illegible] coi dâu
Vợ chồng ăn ở dài lâu
Sinh ra nam-tử con đầu tên Dinh 盈
Vợ chồng cùng ở cùng tình 乾*
Thuở nầy đến thuở khởi binh cứu đời

Mấy châu mấy quận khắp nơi 買
Đều ra ứng nghĩa cả trời phân vân
6a Dương-thành 陽城 TRẦN THIỆP 陈涉 xúm dân 笘
Đặt bàn quân thế 军庶 tranh phần tướng quân
BÁI nha 沛衙 quan huyện nghe mầng V
Biến dân Bái-ấp đem quân ra đầu 拔
TIÊU HÀ 萧何 đứng một bên hầu
Chước ra để lại xem âu không rồi

Tào Sâm 曹參 ứng tiếng: "xin lui
« Phận tuy chước quản 主管 cùng tới nhà bần
« Chẳng làm lam tính cho hơn
« Bình sao khỏi tiếng quên ơn nước nhà
« Chi bằng mời cháng tới nha
« Đến là Lưu Quí khiến tha vây mình
« Ngoài vây trong lính thất kinh
« Mấy nghìn dân Bái thuận tình phải theo »
Huyện rằng: « Việc ấy nên theo
« Đòi người PHÀN KHOÁI 樊噲 ra kêu giủ giừ 徐 » 卧
Đây sau từ phận thơ thư
Trong lòng rối loạn như cờ ~~tướng~~ mấy (相*, 楣) vậy: 相* (277)
6* « Hổ người học đến bực này
« Năm kinh bốn chuyện các thầy trăm đua (?) 徒
« Triều đình gọi tiếng danh nho
« Bởi còn có việc lại lò 炉 phản tâm » (lò: thò)
Này mưu Phàn Khoái hiểm thâm
Tiêu Hà cũng tính mưu thâm hại quan 堪
Thoắt thì vào giết huyện quan
Thoắt thì qua rước Lưu Bang mới rồi v
Lưu Bang qua đến một hồi
Các quân bộ hạ tới ngồi chật dinh
TIÊU HÀ ôm sổ ra trình
« Lượng ông sang đến phủ tỉnh quân dân »
Trong nhà ra lạy rần rần
Đều xưng muôn tuổi thánh nhân trị đời
Bang rằng: « Chúng hãy nghe lời
« Báo-công là tước, nhờ trời sẽ toan »
Hà rằng: « Việc có thường-quan
Phải qua Nghĩa-đế lập đoàn 端 (khoản) cho tường

7a Phút đâu có gã TRƯƠNG LƯƠNG 張良
Ở nơi Hàn-quốc sở (使→所:) trường binh thư
Thấy Công quì lạy miệng thưa 晚
« Trương lương danh tính thuở xưa phù HÀN
« Ba đời đều cũng làm quan
« Nhờ ơn nhà nước vinh sang ba đời V
« Tần vương nối trị ngôi trời 綃
« Đem lòng tàn bạo giết đời Hàn vương.
« Tôi tuy thao lược tầm thường
« Trong lòng chí vị Hàn-vương báo cừu »
Công rằng : « Nghe tiếng đã lâu
« Nay phong một chức chủ mưu cho thành
« Quân-sư nghe dạy đành rành
« Tham toan việc nước cho giành (?) 铮 tài cao »
.
.
. Việc nầy sau sẽ chụm vào 皆
Để bên họ HẠNG lược thao cường cường
Có người ~~ngôi~~ ở nước Sở-vương
Tính danh vốn thật 寔 HẠNG LƯƠNG là chàng
7b Làm người quen thói hung ngoan V
Người làm trái mắt giết ngang quàng dưa ? 扰都
Có tên NGHỊ-TỬ 议子 của vua
Dạo chơi ngoài chợ đặng mua Hàng (*) rày 韓
Cướp dân quen thói chẳng ngay
Hạng Lương nóng giận giết hai tay chàng
Mắng rằng : « Giết đặng tay ngoan V
Còn chi lấy nữa lụa 縷 Hàng* người ta 姅 韓
Về nhà thôi mới nghĩ ra
Coi trong bộ 衍 luật án đã sát nhân

Ngồi bàn tính thiệt (寔) so hơn
« Chi bằng bỏ xứ để sờn da đây » 㡾
Cả kêu gia tướng trẻ bay » 𠵆
Cháu là <u>HẠNG VÕ</u> một bầy đón 逵竜
Xóm làng chạy báo hình dung
« Quan sai thu-lại tịch-phong gia tài »
Bởi thì chẳng thấy một ai
Đòi làng tập tróc 集捉 nội hai tháng trời.
8a HẠNG LƯƠNG nay đã đến nơi
<u>NGÔ-TRUNG</u> 吴中 là phủ ở nơi bên thành
<u>Lương</u> rằng: « Phong cảnh hữu tình
Võ, ngươi khá (?) 𠲖 học sử kinh với cùng »
<u>Võ</u> bèn vào học trường-trung
Lẽ nghĩ chẳng biết cứ hung dữ hoài 𠲖 (317)
— Thầy văn nói: « Võ có tài
« Nếu mà học võ <u>bao nài</u> nguy vong
« Chi bằng đọc sách trong lòng
« Chữ NHU 柔 chữ NHẪN 忍 để phòng hộ thân
« Chẳng nghe thửa 使 đạo thánh nhân 使
« Đến chừng <u>hiểu số</u> đố mần chi nên » 𠍫𠰺
— Võ thưa: « Bồi học chẳng bền
« Xin hay hai chữ họ tên tôi cùng
« Lòng mong dẹp hết anh hùng
« "Nhất nhân địch vạn" mới cũng dạ trông »
Ngày đêm luyện tập võ công
"Ngũ môn trực chỉ" đường côn 棍 đường quyền v
8b Ngô-trung phủ ấy quân quan
Nghe truyền ? 𠍫→傳 trần thiệp tin đoàn luyện binh
Đòi người LƯƠNG, VÕ vào dinh
Dạy người Lương Võ theo mình ~~chân~~ tay chân

HẠNG LƯƠNG bằng cấp tướng-quân
Còn người HẠNG VŨ giả chứng tiểu-quan
Chờ ông Trần Thiệp người sang ✓
Tùy cơ sẽ tính vầy đoàn cơ binh
Người Lương cả 哥 đã có tình
Máy 眝/睬 người Hạng Vũ đứng ◊ (rình) đâm quan 眎 (741) [illegible]
哥 cả kêu (ăn 吁→ ?) lộc (唉) (緣→綠) cả 哥 ngồi sang
Mắng lời: « Phi nghĩa làm quan làm gì? ✓ 吃
« Uổng cho quyền tước làm chi
« Coi theo ngọn gió mà đi đưa thuyền
« Nước loạn mới tỏ tôi hiền
« Nhà nghèo mới biết con tuyền thảo thân H
Mày đà mắc chữ phản thần 相+ (188)
Quấn sao để vậy ngồi phân phản 扱 trên (giường) 达
9a Vũ xem hét tiếng (喝) nhảy lên 唱 踊
Không 控 cho nửa đám vào phên dập đầu 播 [illegible]
Vũ rằng: « Chước quản 门管 ra hầu 卅
Quan còn bụng thế dân đâu không làm 膝
HẠNG LƯƠNG là chú đã cam
Nhường cho chính-súy, Vũ làm phó quan
NGÔ-trung nội phủ quân-quan ✓
Đều theo Lương Vũ một đoàn quân-môn
Trống đồn trời đã hoàng hôn
Phút đâu có kẻ danh đồn rậy vang
Bành-thành quận ấy quê làng
Tên TĂNG họ PHẠM biết đường binh thư
Vũ-kinh vũ-lược binh cơ
Đường xà, bát-trận mấy tờ 詞 tinh thông
TĂNG vào thưa trước hội-đồng
« Tôi xin theo giúp nguyên-nhung dẹp loàn

Lương rằng: « Phạm tướng người sang
« Gẫm trong đại sự việc an nên rồi v
9b « Vậy phong cho gã một ngôi
« Quân sư là chức để ngồi chủ mưu »
Tăng từ chịu chức chủ mưu 召
Bày tướng chỉ ngỏ qua cầu (tìm) **HOÀI-VƯƠNG** 懷王
Chư hầu đều lập Hoài vương
Tôn là __NGHĨA đế__ 義帝 lập đoan phạt Tần v
Đời đang sát phạt phân-vân
Một trăm Chiến-quốc, mười phần xuân-thu
Thì trời đã vấn (?) 問 KHUÊ 奎 Lâu 娄 诇
Cho sao 宇 Bảo-kiếm, Mộc hầu 沐侯, tuệ tinh
Thấy đời nghĩ lại động tình
Chừng nào cho đặng thái-bình giang sơn
Kẻ thì bất xóm bất làng v 抔
Kẻ thì vào giết huyện-quan tranh ~~kaag~~ quyền v
Muốn cho xử trí vẹn tuyền
Phải qua Nghĩa đế, xin nguyên-soái rày
Lương khen kế ấy rất hay
Việc làm có mệnh, binh rày có danh
10a Hạng-binh kéo tới Sở-thành
Chư hầu các nước __xanh-quanh__ bồn bề 盆皮 撑侊
Đạo binh huyện __BÁI__ rất __xuê__ 吹
Cùng người Trần Thiệp, Hán, Tề, Triệu, Ngô
Sở-bang binh đóng ra vào v
Nghĩa binh trăm vạn biết bao nhiêu người
Hoài-vương phán xuống: « Các Người 江
« Châu phê định ước cho người mới xong
« Ai mà trước lấy __Quan-trung__ 関中
« Thì vua thiên hạ, anh hùng đó thôi »

Tướng rằng: « Tần 呂 nối ngôi
Bạo tàn vô đạo, nên tôi vâng lời »
Định rồi các tướng về nơi
Châu nào cũng 拱 giặc cả 哥 trời can qua
Các quân việc đánh để ra
Tổ biên Lưu, Hạng, trước qua, kẻo dài.

.
.
.

Hạng Lương ỷ thế có tài
<u>CHƯƠNG-HÀM</u> 章邯 đã phá, lại hoài chỗ xa 土主
10b <u>ĐỊNH ĐÀO</u> 定陶 quận ấy trải qua
Binh Tần vỡ 尾 chạy, vậy mà thêm kiêu 尾
Tần-quân binh rưởi thêm nhiều
Sai quan ra tiếp Định-đào một phương
Quan-quân chém được Hạng Lương
<u>Vũ</u> đem quân lạy Hoài-vương hay cùng 共
Chỉ ban: « Hạng Vũ có công
Phong cho phó soái cũng đồng để binh
Phần người <u>TỐNG NGHĨA</u> tài tình
Sắc phong cho chức một mình Nguyên-nhung »
Thương <u>hô</u> 呼! Tống-nghĩa số chung
Lấy 祀 bề gia sự, anh hùng thác oan (chuyện sai con đi sứ Tề)
Nghĩa-quân ở lại giữa đàng 紫中
Xong bề gia-sự sửa-sang xuất hành
<u>Vũ</u> nghiêm hiệu lịnh hành binh
Tiền phong ruổi trước quyết bình Tần vương
Tháng dư thấy ngọn cờ hướng (卜1) Hướng
Đạo binh Tống-Nghĩa mới trườn 長* tới nơi trần? 長*
11a <u>Vũ</u> rằng: « Vâng lệnh vua trời
Trước vào thì đặng, hiện lời mới ra

« Người sao quyến luyến thê-noa 妻孥 (拏)
« Hãy là việc nước, việc nhà phải quên
« Làm người cứ thế sao nên
« Gặp loàn chẳng báo chẳng đền nợ trai 差隸
« Thôi thôi chớ khá nói giai 奇 (248)
« Cứ trong quân luật, nào ai bụng nào »
Sở về báo với trong triều:
« Tổng-quan thất luật đã lao? 撈 đầu rồi
Nay tôi HẠNG Vũ thế ngôi 世
Bốn mươi vạn chúng tôn ngôi nguyên nhung
Vốn lòng thật muốn thung dung
Ngặt vì không tướng gánh xong việc này »
Rồi liền đánh, rẽ 汜 qua Tây 汜
Làm đâu giết đó thây đầy như non

Bái công dẹp tới Hà 河混
Ra nhân bố đức tiếng đồn gần xa
11B Nghĩa binh vừa mới tải qua 旇
Kì-lư 奇驢 máy ải mở 嗎 nha môn đầu (頭→投) 嗎
Quì thưa: « Binh kéo sao lâu
« Hèm đưa rượu thịt cùng bầu nước tương » 瓢
Bái-công trong dạ bàn-hoàng
Hỏi giao Lữ 交呂 lại lên đàng kẻo trưa
Trẻ già dân chúng đều thưa:
« Dân đang (丹) đồ thán đã vừa nhiều năm 𨋣→軸 丹*
Đánh vào đến quận Hà-nam
Quận quan tin đã không kham giữ thành
Dẫu thì mắc (網相) chữ tham sinh
Miệng lằn (蝼)* lưỡi mối đã đành người chê

«Mặc 楄* ai rằng chó rằng dê 楄傣
«Một bề lỗi đạo, một bề không ngay
«Chẳng hàng thì thác không ngày
«Một mai phục nghiệp thì ai giúp giùm 森
«Chi bằng học chữ KÍNH VĂN 敬文
«Đem công chuộc tội cũng thăng chức quyền v
12a «Sách rằng hai chữ kinh quyền
«Gẫy 㧡 cầm há dễ keo sơn là gì
«Thôi thôi theo thế đầu đi
«Ấy là hai chữ tuỳ thì cứu dân»
Bái công tính ở có nhân
Bởi đâu đầu đó, xa gần rậy vang
Ruổi giong trực chỉ Hàm quan 函関 v
Ải quan từ báo Tần-vương điều đình
Trăm quan văn võ luận thanh 論声
Lý Tư khi ấy một mình ra tâu
«Chuột bày mấy thuở hang sâu 墻
«Báo kia chẳng thật có đâu thế này»
Phút đâu dân chạy nậy nậy 泥泥 (725)
Mựng 𠯹* la giặc kéo gần nơi dặm đàng
Tần-vương dây ngựa sửa sang
Bó tay buộc (㨂*) cổ ra hàng Bái-công 㨂
Giang sơn ấn ngọc ngai rồng
Quan-trung kho đụn (㢵*) giao ông Bái rồi 㢵
12b Công rằng: «Nay đã nhường ngôi
Phong cho quận quốc để ngồi có nơi»
— Tướng tranh đều nói một lời:
«TỬ ANH 子嬰 phải giết lòng người mới ưng»
— Công rằng: «Việc ấy xin đừng
Nghỉ 㧡 đã hỏi ngộ 悔悟 ra mừng rước ta

Bởi nhân mới đặng nước nhà
Người đầu mà giết lại là loài chi »
Tần cung gái tốt thiếu chi
Má hồng phấn điểm, dung-nghi lạnh lùng
Ngọc ngà vàng bạc trong cung
Lụa Hàn, gấm nhiễu bao cùng kể ra
Ai ai tranh lấy của kho
Tiêu Hà thu lấy bộ đồ tịch ra(?)
Bái công thấy gái vào ra
Cũng đà trân bái, cũng đà lầu cung
— Ý mong lưu lại Quan-trung
. Cứ lời NGHĨA-ĐẾ anh hùng qua theo
13a « Hoài-vương xưa định phải theo
« Chư hầu còn trễ (礼) qua đèo qua non 礼
« Hạng-quan người hãy chinh đông v
« Nghe ta vào trước Quan-trung cũng mừng
« Ta lên càn-ngũ 乾五 nhân quân 人君 v
« Mười phần họ HẠNG cũng ưng mười phần »
— Tổng binh Phàn Khoái vào mừng v
Lòng ngay can gián, lời phân rõ-ràng v
« Xin Ông cho thấu nguồn cơn
« Tần làm xa-lệ 侈麗 dân hờn biết bao
« Phải Tần không đắp lầu cao
« Nghĩa binh đâu dám đặng vào Hàm-dương
« Vốn đà đồ bá tranh vương
« Lúc nầy lại muốn lập đường phú-gia
« Vương thiên-hạ, phú ông-da 爺
« Hai bề, Công muốn những đà bề chi
« Xin Công Bá-thượng (伯→霸) kịp đi
« Lập bề cố thủ, lập bề công danh »

13b Công rằng: « Binh xuất hữu danh
« Trước vào thì đặng, ai giành, phòng lo.
« Giang sơn trời đã trao cho 撈
« Trao cho rồi bỏ lại lo nỗi gì? »
— Lương rằng: « Họ Hạng vô nghì
« Có đâu còn nhớ còn ghi lời thề
« Càng (乾*) nghe rồi lại càng ghê 乾*
« Một đời họ Hạng nhiều bề nghênh-ngang
« Huống tàn dữ-tợn ([illegible]) tiếng vang
« Nên Công thay trị được sang ([illegible]) nước nhà
« Nếu như trìu-mến cửa nhà 昭 晚
« Khác nào tàn đánh người ta của tàn »
Gẫm lời người Khoái thật hâm (hơn?)
Thuốc hay đắng miệng bệnh lần giảm phai 沛
Lời lành nghe lọt vào tai
Vũ-vương 禹王 còn lạy, huống tài Lưu-Bang
« Đời Ngu 虞 Vũ 禹 phạt miêu hoang
« Nghe lời Bá Ích 伯益 trở can qua rày v
14a « Thương Thang 商湯 phạt Kiệt một bề
« Nghe theo Y Doãn trâu dê tế trời
« Xuân thu Chiến-quốc mấy đời
« Tần dùng Thương Ưởng 商鞅 mấy lời mưu cao
« Xưa nay có khác chi nào
« Phải nghe Phàn Khoái ngõ cao nước cờ
« Sẽ về Bá-thượng đợi cờ
« Sao sao 牢牢 Hạng cũng chỉ cờ qua đây »
Công tử (除?) nghe thấu vào tai
Nghĩ ra mới biết nhiều tay anh-hùng
Thao rằng: « Đang lúc Quan-trung
Cha con chồng vợ chung cùng với nhau

« Mấy năm hẩm-hút tương rau
« Lúc nghèo thì có, lúc giàu thì không
« Trương Lương gã khá ra công 奇
« Viết thư kính lạy Thái công hay rày
« Cũng là già Lã người hay
« Sau đã 它 Lã-hậu (?) việc nầy mới xong »
15b Kể từ binh kéo thẳng xông
Ở nhà Lã-hậu, Thái công ngại lòng
Bại (聵→聰) nghe (喧) lời chúng đồn ong.
" Nghĩa binh một đạo làm xong bần rồi
" Hãy còn một đạo binh lui
" Bị tay họ Hạng đã trôi đầu rồi " 頸→报
Phận nhà nghe nói hỡi ôi!
Ra vào thơ-thẩn đứng ngồi không yên
Lã (hậu) rằng: « Sách tướng vô duyên
« Thuở nay vang-vẽ linh-thiêng (千*) lắm mà 千*床
« Sách ta trở lại hại ta
« Cơi ai đến đặng việc nhà lặng " 潮滿
Thầy rằng: « Thôi chớ trá 咋 nào
« Đạo binh đánh đặng, sao sao cũng mình »
Thái công rằng: « HẠNG tài tình
Còn binh lui lại, khi mình đó chăng?
Chẳng nghe tiếng Hạng tài năng
Mình dài tám thước vóc bằng Mã cao 馬高
15a Lã sa nước mắt khóc dào 霙
Thở than: "Hài cốt phương nào biết đâu?
« Thôi bên chớ khá ngồi lâu 奇
« Phải qua thầy bói mà cầu ~~hồn~~ quỷ (鬼→~~魂~~) linh quỷ 鬼
« Và xin thần thánh ứng linh 口尾
« Họ Lưu thân phận công danh thế nào? »

Thầy này chẳng phải thầy nào
<u>Nói vở nói vảo</u> 嘰 không vào sách chi
Lục-nhâm Tẩu-mã Thiên-ki
Thạch-công, Dã-hạc cũng bề nhập môn
Ứng cho Quỉ thái 鬼泰 du hồn
Hai hào lên xuống có Khôn 坤 có Càn 乾 Kiền
Ứng cho tuổi Mão đang niên
Dụng thần hào Ngũ 爻五 ứng <u>liễn</u> hào Nhì 爻二
Hóa ra là quỉ Thuần-li
« Tuổi này đoán quyết đã vì đế-vương
« Trễ (礼) tin vì bởi xa đường 礼
« Về nhà thì có một trường thư về »
15b Hậu bên vội-vã trở về [illegible]
Quả phong thơ tới nói bề Quan-trung
Nội nhà lẫn nhỏ mừng lòng
Đặt bàn hương án luống-long tế thần.

Bái-công ra vỗ Tần dân
Dỗ với phụ-lão cùng dân dạy rằng:
« Dân Tần chịu cực không ngằn 垠 V
« Bốn mươi năm đã ước bằng nghìn năm 年五 南五
« Chính Tần cấm giữ 侍 mấy trăm 侍
« Nay ta ước phép nội trong ba điều:
« Anh-hùng hào hữu 家右 hào nhiêu 豪饒
« Đều nghe ta cấm mấy điều 條 kể ra
« Giết người cùng đạo 盗 chẳng tha
« Đem lòng hại chúng là ba điều rồi
« Bao nhiêu phép dữ thì thôi
« Đến đây vốn thật cứu tôi con cùng

« Tấm lòng chẳng muốn hành hung
« Giết dân cướp của mà hung hãi kinh
16a « Bữa nay yến đãi nghĩa-binh
« Kéo về BÁ-THƯỢNG quân đành có nơi
« Đợi chư-hầu đến định lời
« Phong vương định nghiệp dân trời mới ~~yên~~ an »
Lại quan rao trọn các làng v
Dân đâu đều cũng hoang mang tới mừng
Thịt rượu đem tới tưng-bừng
<u>Đãi-đằng</u> quân sĩ biết chừng bao nhiêu.
Công rằng: « Kho đụn của nhiều 扃
« Dân-tình nghèo cực sẽ giao trả(呂) về 呂
« Gạo tiền phủ-khố bộn bề 盈庋
« Thiệt chi mà chịu trâu dê của người
« Để thì chẩn thải 賑贷 cho người v
« Tán tài phát túc cho người tế-dân v
Dân mừng van-vỉ 崇喔 quỉ thần 学
Bù trì LƯU BÁI thánh nhân trị-vì
<u>HÀN SINH</u> 韓生 đã học trò 徒 thi 徒
Gặp kì huyền-thỉ 悬矢 mà đi theo cùng
16b Thưa rằng: « Tần đóng Quan-trung
« Phú cường thập bội, hiểm-hung đâu bì
« Quan-trung nếu bỏ mà đi
« HẠNG-QUAN e gã sai tí-tướng qua
« Toan bề bền vững(永) nước nhà 永
« Hàm-quan phải giữ 待 ấy là mưu cao » 待 (520)
Công sai một đạo binh đao
Tên quan giữ ải là <u>Tào Vô-Thương</u> 曹無傷
Đại-binh nay đã lên đường
Hàm quan ải đã lo phương đóng rồi

Hạnh-binh HÀ-BẮC định rồi
Chỉnh-binh hâm-hỉ 歆喜 đánh vùi 培 HÀM QUAN
Giữa đường Tần tốt thở than
Hạnh giận chôn 埒 biết mấy ngàn mấy muôn 恨
Lê-dân ai nấy cảm buồn
Não-nùng họ Hạng như tuồng ăn cay 嗘
Hạng binh nay đã tới rày
HÀM-QUAN cửa đóng, HẠNG hay sự-tình
17a Đòi làng hỏi tỏ tình-hình
Người thưa: « Ông Bái đã bình Quan-trung »
Hừng-hừng nộ hét hành hung
Mắng rằng: « Lão Bái dám hung thế nầy!
« Kíp đòi KÌNH-BỐ 黥布 vào đây
« Hàm-quan người phá bữa nay tức thì »
Đạo binh Kình Bố ra đi
Trống rền 䨻 đất giọng 拎 tinh kì trời vang
Đánh vào đến ải Hàm-quan v
Cờ hàng quan ải người Thương ra đầu
THƯƠNG rằng: « Bởi phận tốt đầu
« Sai đâu hay đó dám đâu cãi lời
« Thương-quan hào-kiệt trùm đời 仝→公
« Đố ai lượm đá quăng trời mới gan
Bái công tử lấy (礼→礼) Hàm quan
Niêm kho-tàng lại, đợi 仕 quan Chư hầu 代
Y như định ước thảo đầu
Phong vương cho Bái chư hầu về ~~nay~~ nơi 浄 (phải?)
17b Chiếu ban từ lúc thảnh thơi
Cấp bằng họ Hạng một đời ông Cai

« Phạm Tăng chữ nghĩa có tài
« Sắc cho đề-lại 提吏 còn nài chức chi
« Lời ông tôi hãy còn ghi 摸
« Đợi binh HẠNG tới, gặp thì ra thưa »
Dân nghe gã đứng dối thưa 咐
Giận người nịnh, khóc như mưa dầm dầm
Than rằng: « Tâm hỡi là tâm
« Dung-thần 庸臣 mắc [相* phải bán lầm nước vua
« Chữ rằng dân chẳng hại vua
« Thịnh suy cũng giúp, hơn thua chẳng màng
« Nay quyền chức giữ ai quan 仔
« Thấy binh mạnh HẠNG kiếm đàng nói vơ
« Chẳng xem Mã-sử 馬史 mấy tờ
« Tôi ngay một chúa, chớ mơ hai lòng
« Cương-phong 彊封 phải giữ cương phong
« Thành còn thì mới 買 đem lòng sông cho »
18 c. THƯƠNG rằng: « Dân mắc 相 chi lo 相*
« Việc triều đình để mắc 柄* cho triều đình 柄*
« Khéo đem nhắc 卄 dẫn Sử Kinh
« Muốn làm việc ấy chẳng bằng cân ngang
« Thuở nầy ra sức giữ quan
« Phải nơi Bá-thượng ai màng biết cho
« Nay đã đọc sách trăm trò 徒
« Quyển kinh hai chữ đã dò 遊 các nơi
« Ở đời thì phải theo đời
Trong Kinh Dịch có 'TUỲ THỜI' một câu
Gần đây Y DOÃN xa đâu 伊尹
Đến THANG 湯 đến KIỆT 桀 lòng cầu hai nơi
HOÀNG PHI HỔ 黄飛虎 giận một lời
Đầu CHU 周 phản TRỤ 紂 cơi thời lập công

« Xuân thu QUẢN TRỌNG lập công 管仲
« Trước bồng 蓬 TỬ CỬ, sau bồng HOÀN-CÔNG
« Lí Hề 里奚 quan đến TAM-CÔNG
« Bở NGU chúa 虞主臼 Cậu lập công bên Tần
18b « Coi trong sách Mạnh Nguyên-Can 孟源杆
« Rằng tài rằng trí rõ 許 (tở) ràng thuỷ chung 許
« Trải qua Chiến-quốc anh hùng
« TÔN NGÔ hai gã hợp tung liên hoành 合從連衡
« Công danh đâu cũng công danh
« Cử NHAM 矩岩 mới chuộng đành rành xưa nay
« Muốn cho giữ tiết tôi ngay
« Ngay đâu chưa thấy, mình nầy thác oan »
— HẠNG rằng: « Người nói rõ-ràng 燴
« Phong quan ban chức thưởng vàng một thoi 凰
« Việc đời thủng-thẳng mà coi
« Có dân châu chấu 蚌蛆 dám ngồi chống xe
« Khác nào xui một bầy dê
« Đánh cùng hùm mạnh toan bề lập công
« Hồng-môn binh đóng chật đồng
« Đãi-đằng quân sĩ hùng đông đánh rày »
PHẠM TĂNG kể khéo mưu hay
Thưa cùng họ HẠNG nghe rày nên công
19a Rằng: « LƯU (㐬+刘) thuở ở Sơn đông s.
« Tham tài hiếu sắc tâm lòng tham gian
« Nay mà vào trước Hàm-quan
« Chẳng màng gái tốt, chẳng màng của (国+貼) kho s.
« Đành 盈 lòng khí tướng rất to
« Huống chi thêm có trời cho rồng chầu
« Giang-sơn nay đã trước thâu
« Lòng kiêu binh trễ 礼 kịp hầu đánh mau 礼 [illegible]

„Phép binh thần quỉ cho mau
„Kịp thì chẳng gặp Bỉ mưu nào đâng đâu"
Chú người Hạng Vũ theo hầu
Tên là Hạng Bá 項伯 đêm cầu Trương Lương.
Chú người Hạng Vũ theo hầu
Tên là Hạng Bá 項伯 đêm cầu Trương Lương
Bá Lương xưa học một trường
Một đường phò HẠNG, một đàng phò LƯU
Bá đem mấy PHẠM TĂNG mưu
Tỏ cùng LƯƠNG biết bảo hầu đón nhau 蹺 (theo)
Rằng: « Mau dời gót ngọc theo
« ~~Tuổi~~ Trối đêm dìu-dắt qua đèo qua non
19b « Phận ta như khúc gỗ tròn
« Lăn 陵* đâu hay đó có mòn chi đâu 陵
« Gấm cùng ngọc-hữu quen lâu
« Bút nghiên đồng cỏ, công hầu đồng vang 榮 »
— Lương rằng: « Em vốn vì Hàn
« Mượn uy ông Bái ~~nghìn ơn trên đầu~~ lập phương đánh Tần
(*) sót « Những từ hoạn-nạn bấy lâu
« Một hồi gặp Bái công hầu như chơi
« Nhân ∧→1=² huynh lời đã hết lời
« Cảm thương ông Bái giữa vời lênh đênh
« Nghĩa ~~t~~ nào nghĩa trốn cho đành 遁
« Đang khi hoạn-nạn bỏ đành mà đi
« Khách đường anh khá nghỉ-ngơi
« Phải cho em sẽ ~~ngỏ~~ tỏ lời với Công »
Lương vào thưa tỏ Bái công
Công ra mừng rước hậu-phòng chuyện chơi
20a Rượu trà rồi mới nghỉ ngơi
Công cùng HẠNG BÁ ước lời sui gia 婿

* Mới vừa trả đặng phận hàn 恨
Lại mang ơn Bái nghìn ơn trên đầu

« Mai sau lễ đặng vinh hoa
« Hạng Lưu hai họ một nhà giàu sang
« Ta từ vào trước Chuẩn quan 準関
« Lông thu không phạm, bạc vàng cũng không
« Đánh tần vốn thật việc công
« Lẽ nào dám lấy một đồng tiền đi 秘
« Phong niêm phủ khố rồi đi
« Về quân Bá-thượng đợi bề Hạng-công
« Thuở nay nhiều đạo nghĩa binh ✓
« E đâu kéo tới thình 辰* linh 𥙩 cướp ngang 辰* (thìn)
« Cho nên ngư ghé 魚仔 HÀM QUAN 魚
« Đợi binh HẠNG tới ải quan ra đầu
« Ta mà dám phản ở đâu
« Hỡi cho đạo thánh trên đầu chứng minh »
— Bá nghe trong dạ đã yên
Bảo Công: « Mai sớm tới liền HỒNG-MÔN
206 « Lui người một bước mới khôn
« Trời đâu nỡ hại lại chôn anh hùng
« Mùi đời có thủy có chung
« Hừng đông Ông cũng Cửa HỒNG phải qua »
Nói rồi trống điểm sang ba
Bá về vội vã vào nhà báo tin
Nhân thưa cho Bái phân minh
« Đầu tên mũi đạn công tình biết bao
« Nay người đã có công cao
« Công kia chưa trả 土?, nghĩa nào đánh nhau 土?
« Chi bằng nhân lúc xin hầu
« Cho Công qua tạ sẽ hầu tỏ phân
« Lời Công dặn bảo ân cần
« Ngửa trông thượng-tượng ra ân thế nào? »

– Hạng rằng: « Ta thể trời cao
« Hay che muôn vật, hay bao các loài
« Sẽ từ trời rạng ban mai
« Công sang tạ tội, nào ai nói gì »
21a Ấy là Hạng Bá ~~kh~~ tùy cơ
Ra công giúp Bái đặng nhờ một phen
Một lời HẠNG BÁ khá khen [illegible]
Đình trăm vạn chúng bỏ bên đánh nhau
Phút đâu vừng nhật ló đầu
Bái cầu sắm sửa sang hầu HỒNG-MÔN
Tinh-binh BÁ THƯỢNG mười muôn
Theo (饒→蹺) hầu ông Bái ra tuồng (從) trăm dù V
Ngọn cờ xích-xí ngẩn-ngơ
Để rằng hai chữ là cờ ~~Bái~~ Lưu Bang
Hộ theo văn võ hoang-mang
Võ thì Phàn Khoái, văn chàng TRƯƠNG LƯƠNG
Đến trời đã ló đông-phương
Công dời chân tới cửa Hường (Hồng) rồi (lại?) đây 未→來
Hai bên quân đóng ~~nậy nẫy~~ (nồ nề) 溚 (399)
Bốn mươi muôn thật, cờ đề trăm muôn
Quân môn vào báo tin thông V
Hạng ra tiếp rước, trách ông vô-nghì 儀.
21b – Công rằng: « Chớ trách làm chi
« Ai dè thấy mặt, ai dè ngồi chung 咦 (853)
« Tưởng tôi là xuống âm-cung
« Hay đâu còn đặng chuyện cùng tướng-~~công~~ quân
« Bởi vâng Nghĩa-đế ra quân
« Hai ta hết sức hỉ hừng 㥼燠 cứu dân V
« Tách ra hai ngả hai phần
« Ông phần HÀ BẮC, tôi phần HÀ NAM

« Duy tôi vào trước đã cam
« Mặc ([illegible]*) lòng ông tính, nào tham của đời
« Ở đời thì phải cứu đời
« Mặc ([illegible]*) trời ngó lại, mặc* trời cho ai
« Trách sao nghe đứa [illegible] bất tài [illegible]
« Miệng ([illegible]*) gièm nhèo-nhoẹt (繞绒) nhưng hoài giận nhau »
Hạng rằng: « Chẳng phải ai đâu
« Người ông ra nói chân đầu làm quan
« Họ Tào tên gã VÔ-THƯƠNG 曹無傷
« Làm người khéo nói nhiều đường nổi gan
22a « chẳng thì ai dễ làm ngang v
« Vì mình bội ước phá quan làm gì
« Chuyện đâu bỏ đó nói chi
« Thưởng Công một ngũ-gia-bì rượu ngon »
PHẠM TĂNG tính việc vuông tròn
Toan bề hại BÁI cho mòn [illegible] mọi lo
Ba lần khua 擻 ngọc giả ho (X.860) 擻
Máy [illegible]→[illegible] người HẠNG VŨ sẽ đổ cờ gian [illegible] (270)
Lòng trời chẳng giúp người gian v
Hư lòng họ HẠNG ngờ-ngẵng ([illegible]*) chẳng ưng [illegible]*
Tăng bèn tỏ với HẠNG TRANG 項莊
« Quân vương chẳng nỡ lập đường hại Lưu 立
« Nầy nầy âm tính một mưu
« Trang vào rót rượu xin hầu múa gươm
« Nhân ~~khi~~ công lúc uống rượu nồng v
« Không [illegible] cho một việt 鉞 để cầm đỡ chi [illegible]
« Nếu cho công đặng trở về
« Ngày sau ta mắc ([illegible]*) phải bế cửu-nhân »
22b Trung nghe tỏ nỗi thật hơn
Vào dâng lễ thọ ba lần đã xong

Liền dâng lễ thọ đã xong:
« Trong quân không lấy vui lòng Kha-Kha 歌 c (847)
Xin dâng một cuộc xướng ca
Đem gươm ra múa thú đà phong-lưu »
— Hạng rằng: « Cho gã múa hầu »
Người TRANG dậy múa, sẵn âm cố tình.
BÁ cùng BÁI đã thông tình
Thấy người TRANG múa gần mình BÁI CÔNG.
— BÁ rằng: « Không đối sao xong »
Rút gươm cùng múa để phòng đỡ LƯU
Ngọn gươm Trang múa gần Lưu
Bá gieo(?) 搖 mình đỡ, trang hầu mở 嗎? ra 搖嗎
Trương Lương xem thấy xót-xa
Nếu như chậm tính ắt là lâm nguy 踸
Lâm cơ thì phải tuỳ cơ
Như cờ bí (費: phí) nước, thấy [illegible] cờ giải vây
23a Bước ra thấy KHOÁI tỏ bày:
KHOÁI nghe nổi giận lại quay-quả dồ? 無
Vai mang ~~[illegible]~~ búa trở vô
Vén màn lướt 洌 ~~[illegible]~~ tới mô-hồ 戊胡 nói vang
Mắt trừng 徵 rách (拯-祛) khoét? 眏? hoang-mang (tới?)
Trên đầu tóc dựng như hàng mây đen
Tráo trôn 睢倫 tròng mắt ngó đen 瞳 眸
Trừng người HẠNG VŨ trông đen mất rồi
Hạng nhìn diện-mạo mới ngồi
« Khách nào tới đó xin ngồi cùng ta »
— Lưu rằng: « Gia tướng ở nhà
« Tên là PHÀN KHOÁI tính ra vũ-biền » 笼
— Hạng khen trước mặt tướng tiền
« Khá kêu tráng-sĩ vũ-biền hay hay!

nầy nầy tô rượu uống say »
Khoái hai tay chịu lại quày 坏 uống xong
Hạng khi thấy đã đẹp lòng
Tay cầm thỏi 腿 thịt thưởng 竟 Khoái này 竟
Khoái bèn gươm cắt miệng 唤 nhai 唤
Hạng rằng: « Vốn thật anh tài đó Ông!
« Nầy nầy rượu nữa, uống không
« Uống sao uống quá như rồng khát lâu »
— Khoái rằng: « Nầy có tử đâu
« Thác còn chẳng sợ, sợ bầu rượu sao 咋
« . 遒 nghĩ 傞 ngon rượu thế nào
« Càng 乾*, hiều càng thấy giá cao rượu nầy 乾
« Người đời ai uống chẳng say
Say nhăn say nghĩ người nài uống thêm
« Uống rồi nhớ cổ nhớ kim
« Nhớ hồi Nghĩa-đế anh em kết nguyền
« Thuở đầu Tần ở chẳng kiêng 慳*
« Một ngày chém giết biết thiên vạn nào
« Hoài Vương các tướng anh hào
« Hẹn (覌) ai vào trước thì trao đó mà 覌
« Tôi cùng Lưu-tướng ka-ka 歌. (768)
« Xông sương lội tuyết mới đà thành công
24a « Đánh rồi chẳng phạm mảy lông
« Về binh Bá-Thượng đợi trông chư hầu
« Việc cho công cán mấy lâu
« Công hầu chưa thấy người mưu hại mình
« Tướng quân độ lượng cao minh
« Xin đừng thích khách, xin đừng mưu gian »
Hạng khen: « Khoái nói có gan
« Một lời phải đạo cự vàn 鑛* triệu binh

Trương Lương dạ đã có tình
Gạt 扢 chân ông Bái theo mình đi tiêu 消 扢
« Thưa Công nay cũng đánh liều
« Cùng trăm quân kỵ liền 擲 dắc 扚 đi »
Công e mắc 相* chữ vô nghì 仪
« Lánh hiềm tử-địa trốn về chẳng thưa »
Lương rằng: « Bất luận là thưa
« Lúc này chỉ khác như mưa dông dài »
Công bèn lên kiệu (?) [cỡi] 𩧍 ngựa lai 駁 騋
Thẳng xông Bá-thượng có ai truy nào »
24b Trương Lương vừa trở gót vào
Nghe người Hạng Vũ gọi: "Nào Bái công"
— Lương rằng: « Sớm đã thưa ông
« Xin về Bá thượng cho công nghỉ rày
« Tướng quân chơi 𨔈 rượu ngon 𩲡 say
« Dạy tôi ở lại dâng đôi ngọc ngà v 琟
« Dâng đôi ngọc tốt Ông chơi
« Ban đêm soi chiếu như trời sáng ra
« Bạch hành nước Sở báu đà
« Dẫu cho Tấn bích 晋璧 chiếu hòa khôn hơn
« Lại dâng đôi ngọc tạ ơn
« Cho vì Á-phụ 亞父 địch đơn quản chơi »
— Tăng rằng: « Chẳng sá chi chơi
Chơi trò vô-ích mày mời bảo ai
Trụ 紂 sao Trụ chẳng có tài
Bởi vì chén ngọc muốn hoài hư cho
Đời Ngu vua Thuấn dễ 噢 lo 噢 (730)
Quảng châu đáy 泒 biển chê đồ vô-duyên 泒
25a Người sao người dám đảo điên
Đem trò đồ nít 涅 không kiêng 坚* tuổi già 涅 坚*

« trên đầu tuổi bảy mươi ba
« Bốn mươi bất hoặc 不惑 huống là tùng tâm »
Hai tay bèn rút gươm cầm
Khua 鏂 đôi ngọc nát như đâm tiêu 消 hành (X 753)
– Hạng rằng: « Ngọc tốt tinh anh
« Quân-sư sao chẳng để dành mà chơi
« Nên hư việc tại lòng trời
« Một ngày chơi ngọc, bằng mười chơi tiên »
Trương Lương thấy Hạng lòng yên
Cúi 跧 đầu từ tạ, chân liền bước ra
Hạng rằng: « Lưu đã đầu ta
Hàm-dương 咸陽 binh phải trải qua cho tường
Đến rồi cảm động 感動(?) bần-vương
Hạng sai quân đạp xuống mương thác rồi 汔
Mấy lâu cung thất trau dồi 捽抹
Bị tay Hạng đốt một hồi sạch trơn (焠*) 焠
25b Lửa hừng khói chẳng ngớt đen 汔
Mạn rồi ba tháng mới bèn lạnh tro 殊
Bạc vàng 鍊* trân báu trong kho 鍊, 鑽 (30 998)
Mấy nghìn gái tốt qua đó về đông
Bần dân lại nhờ Bái công
Gẫm khen chẳng phạm mảy lông của đời
Dân than thở khóc kêu trời
« Lưu sau Lưu chẳng cứu đời ở Lưu! »
Có người văn-học chân-nho
Hàn-sinh tên họ theo phò Hạng binh
Vào thưa, dẫn nhắc 代 sử kinh
« Đế vương thiết hiểm đặt kinh-sư mà
« Quan-trung bốn phía sơn hà 贵
« Phì nhiêu đất tốt chỗ là đế-vương 垤

« Xem trong địa-lí tổ tường
« Trăm hai sông núi dụng cường 用强 rất hay »
HẠNG Phần sầu đánh lâu ngày
Lòng xem ngại ngại nhớ rày về đông
26a Phần Tần cung thất sạch không
Quan-Trung khắc lác 恪 thấy như đống chim bay
— Hạng rằng: « Mức ấy chẳng hay
« Người đà 貧 thuốc xưa nay lắm mà
« Gần đây chẳng nói chi xa
« Bản-đồ đóng đó có ra loại gì
« Qua đời NHỊ-ĐẾ chi-li
« Bốn mươi năm chẳng dám bì với Chu
« Nhà Chu lại đóng ở đâu
« Tám trăm năm lẻ chư hầu vững 永 an 永
« Thuở nay, xứ khác giàu sang
« Vì như mặc (褔*) gấm ngoài đàng đi đêm »
Sinh ra 恪 đặng 鴻 đêm
Cùng người riêng nói giận 哖 hiềm Hạng cái 芸 嗔
« Chung đời người Sở gướng mai 鐳 狸 ?
Nay coi họ HẠNG thật ngay đó rồi »
Hạng nghe sinh nói mấy ~~lời~~ hồi
Bắt Sinh làm thịt bỏ nồi rán khô 煳*

26b

Bèn sai người lại Sở-đô
Thưa cùng NGHĨA-ĐẾ tính đồ vì mình 迪盟
Sở rằng: « Việc đánh đã xong ✓
BÁI-CÔNG vào trước, HẠNG mình vào sau
Chẳng 约 là trước là sau
Vào sau thì đặng, vào đầu thì thôi »

* « Hoài vương xem sớ rồi ngồi
Nực cười họ Hạng một hồi ngẩn ngơ
— Khen rằng : « Ai khéo viết thơ
« Văn chương lí-sự như tơ rối chằng 縝*
« Tính ngang lời nói cũng ngang v
« Nếu như nói vậy lập-đoan làm gì
« Sai quan vâng chiếu ra đi
« Gửi theo chữ tín phải y buổi đầu »
Sứ về ôm chiếu vào chầu
Hạng sai người đọc từ đầu đến đuôi
Hừng hừng mặt đỏ hối 悔 : « Thôi!
« Đọc làm chi nữa ta ngồi khôn an
27a « Não-nùng cho chiếu Hoài-vương v
« Cả gan khéo nói những đường trá-trêu
« Nhờ ta mới vững 永 Sở-triều 永
« Ngày nay lại kiếm những điều trêu ta 咪料
« Hoài-vương công-phạt chi sa? 伐之沙
« Dám chuyên chủ ước cho ta thế này
« Ửng ưng chẳng chẳng cũng hay
« Dẫu thưa cho biết lâu ngày kẻo trông » 篭
Người theo họ Hạng có công
Tên là KINH BỐ 黥布 mưu thâm kéo binh 諶料
Trá mưu về giữ Sở-thành
Rần rần 洛洛 xe ngựa chết (giết) đành Hoài-vương 折仃
Hạng bèn cậy thế cương cường
Mới chư hầu lại định đường phong vương
Hạng làm TÂY SỞ bá-vương 伯上 → 伯王
Kiêm qua nước Sở, nước Lương về mình.
Phạm Tăng đã tính vi-minh
Lòng ngờ ông Bái bất bình sinh tâm

27b Bèn cùng Hạng tướng mưu âm
« Nghĩ trong Ba-thục cũng đồng Quan-trung
« Nay đà nghiệp đã hòa xong
« Cho công chỗ đó hết phòng ngại chi »
Hạng nghe rằng Thục hiểm nguy
Phong công qua Thục hiệu vì (là) <u>HÁN-VƯƠNG</u>
Lại phong họ <u>Đổng</u> họ <u>Chương</u>
Cùng là <u>Tư-mã</u> lấp đường Hán-trung 漢中
Dấu cho công có hành hung
Thì vương tấn đã trận Cùng 穷 trận Giang 江
Bái công nổi giận 怦 bàng-hoàng
Hỏi rằng: « Xưa những lập đoan nói gì ?
« Như vậy sống cũng chẳng chi
« Liều mình đánh kẻ vô nghì một phen
« Bờ đoan chữ mực còn đen
« Sao mà chẳng thấy, cứ quen ngang hoài
« Cậy tài chẳng nghĩ ai ai
« Mang câu bội ước lại hoài 壞 ta
28a « Chỗ nào có thiếu chi mà
« Lừa trong Ba-thục xa-xa phong mình
« Thôi thôi cùng tướng thân chinh
« Truyền cho văn-võ chỉnh binh xuất hành »
Vũ biền Chu Bột 周勃 Khoán-Anh 灌嬰
Cùng người Phàn Khoái cũng khuyên công rày V
Đều thưa: « Thần đẳng ra tay
« Thử coi họ HẠNG dở hay thế nào
« Vì như nghe tiếng cờ cao
« Thấp cao chưa đánh lòng lao 涝 (nao?) chạy hoài
« Đó tài đây cũng có tài
« Nam nhi chí cả nào ai sợ nào !

« Đánh rồi mới biết thấp cao
« Bầy chồn quyết đuổi hùm vào sơn lâm » 摗
__Hà__ 何 can: « Việc chiến chưa xong »
« Xin cho các tướng an lòng sẽ toan
« Chữ NHU 柔 chơi với chữ cương 剛
« Nhỏ mà chẳng nhịn thì loàn 乱 mưu to
« Hán-trung nay HẠNG phong cho
« Xin Công nhịn nhẫn 忍忍 rồi lo việc đời
« Làm vua Thục đặng thảnh-thơi
« Nếu chê đất nhỏ còn đời ở đâu
« Tuy đầu ngoài mặt thì đầu
« Trong lòng khôn khéo ai hầu vớt 撈 ra 撈
« Mình đầu một Hạng đó mà
« Còn bao nhiêu Thục người ta đầu mình
« Nghĩ qua cho thấu sử kinh
« Vũ thang 武湯 xưa cũng như mình thế nay 廿
« Công tử giả dạng (諒) làm khuây
« Qua Ba-thục sẽ tính vầy 回 mộ thêm
« Tướng thì cũng tính đặt thêm
« Nhiều binh nhiều tướng tiềm tiềm ra binh
« Lâu ngày thì Hạng vô tình
« Không lòng ngờ giữ 濾停 thênh bênh 声, 平, tập 囊 竜,
Công nghe __Hà__ nói đẹp lòng.
Xem ngày qua đất Hán trung vội-vàng 㒰,
29a
.
.
. __Trồi__ 哱 nầy đến trời phong vương 哱
Chư hầu các tướng tìm phương mà về
Bái-công nay đã __xanh-xuê__ 槮吹
Hán vương đã hiệu toan kế dở-dang

Hán vương nay sắn lên đàng 壇
Sở vương sai tướng đón đường 唐 hầu đưa
Hai bên phố khóc đứng đưa
« Chừng nào thấy mặt mới vừa bụng trông »
Binh đi đến quận Bao-trung 褒中
Trương-lương ngẫm nghĩ tính cùng HÁN VƯƠNG
Rằng : « Đây tính đặng một đường
« Thiêu cầu sạn-đạo 棧道 tuyệt phương chư hầu »
Đốt cầu mưu ấy thật sâu
Sở-vương lòng tưởng dứt 亡 cầu chẳng qua 亡
Bấy nay súc tích binh qua
Sở-vương đâu biết, ai mà chỉ cho.
Hán vương đã tới Hán-đô
Hai bên phố xá đều lo khóc dòng
296 Tưởng rằng Sở-HẠNG thẳng xông
Cõng con mà chạy lên đồng lên non
Than rằng : « Ba Thục héo don
« Bị lần nầy nữa thì còn dân đâu »
Rằng : « dân chẳng phải cụi đầu 檜
Phải trông Sở tới mà hầu 焙 湯 »
Thở than khôn xiết thở than
Phút đâu ngó thấy đạo quan nước mình
Thấy rồi thời lại thất kinh
Ngỡ là Sở HẠNG dối mình làm mưu
« Thôi thôi đây chẳng lầm đâu
Như bần hàng-tốt 降卒 mà hầu dối kêu 嗟吁 »
May đâu có kẻ giả kêu :
« Nầy nầy ông Bái qua cầu hồi trưa »
Dân dà nhiều lúc nắng mưa
Thấy dưa 椰 mà sợ vỏ (?) 羽 dưa(?) 柃 lạ lùng ?

Dần nghe nghĩ lại trong lòng
" Có khi ông Bái đánh xong qua rày
30a "Thuở nầy chi kể mình nầy
"Đánh liều ra đó thì hay sự tình"
Xa xa vừa thấy bóng binh
Rõ để rằng chữ một mình Hán vương
Dần bèn ra lạy chặt đường
"Vua qua vua cứu một phương dân trời"
Hán vương sai bức thư mời
Thái-công Lã-hậu gửi lời xin sang
Ở nhà từ đặng thủ sang v
Thái-công cùng hậu vội vàng dời chân
Hán vương ngó thấy vui mừng v
Khác nào liêu-thủy [illegible] mừng tri-âm [illegible]

.
.
.

Có người ở huyện Hoài-âm 淮陰
Họ Hàn tên Tín trời thầm sinh ra 諶
Trời sinh tướng giúp 口机 → [illegible] nước ~~nhà~~ ta
Trở tay họ HẠNG để mà cứu dân
Gia bần gặp lúc thân bần 吸
Bến thành thường bữa xách cần ra câu
30b Câu ra câu được công hầu
Đợi theo Lã-vọng ngồi câu Thạch-bàn
Đợi thời trời hết gian-nan
Kinh-doanh 紘 ỉ lập đường công danh v
Đó quần rách nát tả manh
Che thân như thể áo xanh 撐 lỗ bấn
Có bà Xiếu mẫu 漂母 làm nhân
Thấy Hàn-tín đói ra ân đãi-đằng

Mỗi ngày rượu thịt dọn ăn
Đãi-đằng người Tín ước bằng đãi quan
Trong lòng Hàn-Tín bàng hoàng
Thầy bà trân-trọng kiếm đàng tạ ơn
Rằng: « Nay đã chịu chữ ơn
« Ngày sau cũng tính tạ hơn bằng mười
« Bữa ngày ăn uống của người
« Nói ra thì sợ người cười rằng bợn [illegible] »
— Mẫu rằng: « Đây chẳng phải bợn
« Một nghìn vốn bán một muôn phần lời »
31a « Trượng-phu cất xử kiếm(1) lời
« Ra ân câu trả có trời chứng cho
« Rượu chè công-tử ăn no
« Còn bề báo-đáp chớ lo, mặc [illegible]* già »
Tín ăn rồi mới trở ra
Hoài-âm gặp kẻ người là thiếu niên
Trời xui đứa nhỏ thiếu niên
Con nhà lò thịt không kiêng [illegible]* Tín rồi
Thiếu niên rằng: « Ớ Tín ơi!
Mày đi câu cá, sao rồi mà câu? »
Hai chân chạng-háng [illegible]* như cầu
Bảo người Hàn Tín cúi đầu chun [illegible]* qua
« Chẳng chun thì kíp đâm ta [illegible]
« Đâm ~~ta~~ cho ~~ta~~ ngã xuống mới đã dạng đi »
— Tín rằng: « Ý khí ~~ta~~ dị-kì
Người đi câu cá, can chi giận người? »
Thiếu niên tay [illegible] vỗ [illegible] miệng cười [illegible]
« Sao ngang làm vậy đó mười mấy [illegible] [illegible] »
31a Tín lòng chẳng biết tính sao
Nhớ câu nhẫn-nhục gối [illegible] vào đầu đen

Lay chân lén lén 逵 bò men [彳甫][彳朋]*
Hoài-âm một chợ người bèn cười chê
Phong trần đang lúc người chê
Ai dè ai biết sau TỀ VƯƠNG đâu
Đến chừng HẠNG VŨ xuất đầu
Mang gươm theo dõi ứng hầu rất xông
Chức cho thằng 𠏀 thụ lang-trung
Hạng hay tự-dụng, có dùng TÍN đâu
Tín đêm dựa gối ngồi sầu 畧
Bình như theo Sở, công hầu chiêm bao
Nghĩ rồi đoạn ruột như bào
Canh chầy chẳng ngủ những thao-thức hoài
HÁN VƯƠNG Ba-thục sơ rồi 初
Trốn qua tới đó mượn ai đem vào
Ban đêm 店 gió bấc ào ào 店
Bảy 踏 sảnh [石生] non nguyệt sá bao dặm nghìn 詑
32a Rạng ngày Tín biết lạc đường
Hỏi thăm kẻ cuốc bên đường trông khoai 撞
Chỉ rồi sợ kẻ hở môi 埋
Hỏi biên tên họ chờ ngày tạ ơn
« Chém người sau sẽ đền ơn
« Nào ai có giận có hờn chi ai » v
Chém rồi, dù Sở-vương sai
Dấu theo mà bắt thì ai chỉ đường
Đối 对ˢ xa gặp gã Trương Lương 賒吸
Cố-tri bạn cũ một trường với nhau
Lương rằng : « Cách mặt mấy lâu
« Nghe anh phò Sở, giờ đâu đi vậy »
Tín rằng : « May gặp anh đây
Phỉ lòng thương nhớ xưa nay trông hoài

„Thấy trong thiên hạ không ai
„Hai ta mới phải ra tài cứu dân
„Anh thì gặp Hán rộng nhân
„Em thì gặp Sở dạ hằn biết bao
32b „Sở vương tuy tiếng tài cao
„Đêm coi Bắc đẩu vì sao lu 瞜 rồi
„Cho nên tính trước trốn lui
„Tìm qua Ba Thục nhờ hơi có anh»
Mãn bàn 滿盤 đã tới Hán-thành
TÍN LƯƠNG hai gã vào doanh nghỉ rồi
LƯƠNG vào tỏ nỗi đầu đuôi
HÁN VƯƠNG sắc tứ chức ngồi chủ kho
Tín tuy chủ-thủ trong kho v
Thường cùng HÀ nói những đồ kinh luân
Tiêu Hà thấy nói lòng mầng v
Khen tài Hàn Tín đáng chừng nguyên-nhung.
QUYỂN HẠ. 33a. Hán-vương vâng tước đã xong
Trải qua tuần-thú huyện NAM-TRỊNH 南鄭 rày
Các quan theo 焼 ủng lâu ngày
Rủ nhau lẩn trốn về ngay Đông-thành
TÍN ngồi tủi phận bình sinh:
„Thuở xưa lòng tưởng thái bình mình gây 棋
„Đến đâu chức cũng bực nầy
„Bình quyền danh giá làm vầy đặng đâu
„Trốn về chỗ cũ buổi đầu
„Hoài-âm bến chợ nghề câu dưỡng mình
„Chừng nào tứ hải vinh thanh
„Đời loàn chẳng gặp B, đời bình cũng vinh
„Cam là gặp sớm cũng xinh 撑
Muộn mà KHƯƠNG TỬ 姜子 cũng vinh với đời»

Giả mưu đạo quán dong chơi
Hoài-âm trực chỉ việc đời mặc 䊷* ai
Tiêu Hà biết Tín có tài
Sẫy nghe Tín trốn bao nài thưa hay
Dời mau chóng chóng theo tay
Đình cờ quân sĩ chẳng hay đâu mà
Vào thưa : « Thừa tướng Tiêu Hà
« Trốn theo Hàn Tín ước xa dặm đường »
Hán vương nghe báo tư lường
Khác nào đồng gánh 銅* giữa đường gẫy ngang 銅*
« Sang đây, người bảo ta sang
« Bây giờ người trốn bỏ quan, sao đành ?
« Xưa là đang lúc chiến tranh
« Người sao chẳng trốn để dành 1T buổi nay » 1T
Mất Hà như mất cánh tay
Quân sư dở sách đánh tay coi 視 森
Ở vừa vài 潙 bữa thong dong 潙
Hà đã gặp Tín ruổi giong gần đường
Trở về ra mắt Hán vương
Hán vương ngó thấy hoà thương hoà hờn
34a — Vương rằng : « Bạc nghĩa vong ân
« Trong lòng giận tức như đàn đứt 紡* dây 紡*
« Cớ 做* sao các tướng trốn đầy
« Người sao không kiếm, kiếm rày Tín chi ?
« Hỏi rồi ngẳng [illegible]* nói sao đc ngẳng (?). rán
« Nếu làm thinh vậy thì chê ta Sở 踈 »
Hà rằng : « Sẽ chậm [illegible] tôi thưa
« Xin trên 𨕭 lượng rộng, ơn mưa móc nhuần [illegible] ([illegible])
Mấy lâu tướng trốn tăng bằng
Chẳng ra công kiếm, bắt quân thể vào

« Tầm thường tướng lược không cao
« Người nào cũng đáng, người nào cũng nên
« Đến như HÀN TÍN tài trên 上
« Anh-hùng cả nước có tên nào bì
« Ở như để TÍN sầu đi
« Thì trong thiên hạ biết thì nào yên
« Lòng vua muốn trị một phương v
« HÁN-TRUNG lập tiểu [illegible] giang-san một gò
34b « Như lòng muốn tính cho to
« Mà không người TÍN, ai lo cho rồi
« Tìm đi, theo kiếm, mắng tôi
« Ý vua ~~[illegible]~~ khi muốn lâu ngồi HÁN TRUNG ? »
VƯƠNG rằng: « Cũng muốn qua Đông
« Ở đây khác thể như rồng nằm khô
« Đất mình HẠNG lấy làm đô
« Ai mà không giận, là đồ phu-nhân
« Lòng hằn núi 搏 xuống đánh hầu 搏
« Chờ khi sau sẽ trả 呂 hằn mới nghe 呂
« Đạo trời có thịnh có suy
« Trăng trời còn có buổi khuy tròn mà
« Xưa nay đều một người ta
« HẠ rồi THƯƠNG nối trải qua CHU TẦN 商
« Giờ ta lại mới thế 体 Tần v
« Sẽ là con mất thua 悠*悠 hỏn tại trời
« Sở vương há dễ mạnh đời 蒿
« Bắt dân, chôn 埰* chúng lẽ trời sao công » 埰
35a Đòi HÀN TÍN trước ngai rồng
Ban cho Đại-tướng chinh-đông đó mà
Hà rằng: « Sửa trị nước nhà
Lễ nhường hai chữ mới ra có bề

« Đại-vương quan chứng vô-nghi 無疑
« Cứ theo khinh dễ mà đi sứ-thần
« Sắc phong Nguyên soái đại-thần
« Như kêu con nít cho phần bánh ăn
« Ấy nên người bỉn nằng nằng 能能
« Quyết về chỗ cũ làm ăn theo đời
« Triều đình chẳng phải là chơi
« Một lần tôn soái hệ đời an nguy
« Chẳng phong, phong có lễ nghi
« Giao cho bộ lễ sắm nghi đặt đàn
« Coi trong Tứ phúc thiên quan 賜福天官
« Động giờ TỐC HỈ 速喜 ~~Đ~~ại-an 大安 mới màu
« Tra trong Bát trạch Ngao đầu 八宅鰲頭
« Ngày Thìn Giáp-tí tìm cầu HƯU SINH 休生
35b « Tam quân mệnh hệ tử sinh
« Nhờ quan đại tướng cho thành thuộc-binh »
HÁN VƯƠNG nghe nói dạ đành
Đòi quan Lễ-bộ sắm sanh trước thì
Đặt đàn lễ đủ con hi 犧
HÁN VƯƠNG cử lễ văn-nghi phong HÀN
Hai bên văn võ bách quan
Rằng : « Mừng đại suý bình an nước nhà »
Quan quân tay vỗ miệng 唍* ca :
« Thà làm gà trống đầu gà mái chơi
« Nay đã Hàn tín ra đời
« Quan quan ai cũng nhường mời ngồi trên »
Mấy người tì-tướng hai bên
Lăng xăng 凌舂* ra lạy, bái ~~mời~~ lên chúc rày.
Vương rằng : « Đại tướng thưa nay
« Trẫm nghe thừa tướng khen hay tinh-thần

« Nay đà nguyên soái đặc-thần
« Mười chi xin dạy quả nhân với cùng
36a « Bởi trời tuy chẳng sáng thông
« Hôm đường cao-luận cũng thông nghe ~~lời~~ rày * (→ liền ?) 劇
— « Đông phương có tướng tranh quyền
Ấy là Sở Hạng có hiền chi đâu »
— Vương rằng: « Sở Hạng mấy lâu
« Ỷ tài hống-hách phải đâu 拖接
« Bởi ngày gió thổi nở huê 花
« Nhụy tươi, cúc thắm, thấy bề thơm tho »
— Tín rằng: « Vương sẩy ngồi lo
Đại Vương cùng HẠNG tài so dường nào? »
— Vương rằng: « Sở Hạng tài cao
Đây đâu dám ví bực nào với ai »
— Tín nghe cười một dây dài
Thưa rằng: « Tôi cũng 侯 người bất như
« Hạng vương tôi đã từng thờ
« Xin vì vua tỏ những cơ làm người
« Hăm he, nộ-nạt, mắng người
« Nghìn người chẳng đếm chẳng ưa chỗ nào
36B « Tướng nào nghĩ đặng mưu cao
« Dâng lên thì hạng mới bao nhiêu dùng
« Ấy là Sở HẠNG mình dùng
« Một mình mà giúp anh hùng bao nhiêu
« Thánh xưa còn chẳng lẩn kiêu
« Lời cuồng cũng lự 慮, sô-nghiêu 蒭蕘 cũng màng
« Phạm Tăng đứng bực khôn ngoan
« Mưu chi thì HẠNG có màng là chi
« Bình mà có bệnh giúp nguy
« Hạng cho ăn uống tuỳ thì mà thôi

«Tướng nào công cán ~~kì~~ cử khôi
«Ban cho giải ấn, mục 目 rồi chưa cho
«Đến đâu thì đốt thành tro
«Tấm lòng tàn-nhẫn ai phò cũng kinh
«Quan-trung là chỗ địa-hình
«Bỏ đi trở lại Bành-thành đóng đô
«Đóng đô thất thế đóng đô
«Ngày sau cô-thủ như tô vách bùn [illegible]
37a «Người người dạ chả sầu buồn 浠
«Tuy vui ngoài mặt giả tuồng làm khuây v
«Ngoài thì diện mạo người ngay
«Trong lòng vốn thật đắng [illegible]* cay trong lòng
«Kéo qua đến quận A-phòng
«Đốt lên cây đuốc thắc trăm vạn nào v
«Buổi này ỷ cậy tài cao
«Bởi chưng thất thế người nào sợ ~~gh~~ kiêng [illegible]*
«Đại-Vương độ-lượng nhân hiền
«Dân đều lòng phục thoắt [illegible] thiêng [illegible] ngóng trông.
«Nay mùa binh dấy qua Đông
«Dân dân đều ngóng cổ trông nghĩa-kì
«Tam Tần cũng chẳng sợ chi
«Có đâu ba tướng hẫn [illegible] bỏ vạn binh
«Tam Tần chúng đã oán hận
«Trông binh ta cứu khi hôn trông đào
«Vốn Vương đã có công lao
«Vào Quan thuở trước thu hào cũng không
37b «HẠNG thì thu hết về Đông
«Còn dân thì đốt mấy lòng không chừa
«Giờ đà binh xuất cũng vừa
«Truyền tờ chốn chốn lòng ưa đẹp mừng

« Chư hầu xứ xứ đều ưng
« Để bị Hạng Vũ chống kình 鯨 với ta »
Hán vương nghe nói đẹp ~~bùng~~ mà
Nghĩ ra mới biết tướng ra cứu đời
— « Mấy lâu chẳng phải truyền chơi
Phải chi gặp sớm giúp đời với ta »

Bước qua tháng tám sơ (mồng) ba
Nguyên nhung nghiêm chỉnh binh gia xuất hành
Ba ngày binh tới Ung Thành 雍城
Xuất kì bất ý, tập 襲 binh Chương Hàm 章邯
Người Hàm rước thúc binh nghiêm
Đánh cùng Hàn Tín một đêm một ngày
Hàm rằng: « Mới biết Tín hay! »
Kéo binh bỏ giáo, bèn day 移 cán cờ
38a Vương Hân 王欣, Đổng Ế 董翳 ngẩn ngơ
Bồi hồi trong dạ như tơ rối vò
Canh tàn nghĩ lại ngồi lo
Ể sao Vũ-Khúc 武曲 trời cho mọc rồi
Hỏi ra cặn-kẽ một hồi
Hãn đà (罕) Hàn-Tín về ngôi nguyên nhung
Bỏ gươm bỏ giáo đã xong
Vội vàng ra đón (逸→速) thẳng xông vào thành
Tín nay thu được ba thành
Tam Tần đã định nhọc binh mười ngày
Hàm 邯 về báo lại Sở hay:
« Hán vương nay đã ra tay dấy loàn
« Bởi vì Hàn Tín trốn sang
Tam Tần binh đoạt 抨奪 quét quan vỏn vàng 本盤*

Nay tới chạy báo hoang mang v
« Bá-vương 伯王 điều độ sai quan ... cùng »
— Sở rằng: « Ai đó mà rung 拸* 拸
« Ờ 唅 là Hàn-tín mình cũng khiến ra
38b « Thuở xưa 争 𢫫 hầu ta
« Thuở nầy xui tớ chủ nhà đánh nhau »
Người trong huyện Bái mấy lâu
Mộ binh nghĩa sĩ giờ đầu Hán vương
王陵 Tên Lăng 陵 vốn thật họ VƯƠNG
Sở VƯƠNG giận Hán tính đường làm hung
Mẹ Lăng tuổi đã tùng tâm 從心 v
Sở-vương sai bắt để trong quân rày
Nguyện-nhưng chạy sở Hán hay
« TAM TẤN thổ-vụ về tay mình rồi »
Vương nghe sớ đọc, rồi ngồi
Kêu rằng: « Sở HẠNG sẽ coi việc đời
« Thuở nay đem dạ dễ người
Ai đề kiến cấn 𨇜 người chậm chân 跕
Quân sư là gã Trương-Lương
Xin cho chậm chậm lập phương lược nào
Rằng: « Sai biện-sĩ cho mau
Sẽ qua Sở-HẠNG đường nào dụng binh
39a Trong thư tỏ nỗi sự-tình
HÁN VƯƠNG ý muốn một mình QUAN-TRUNG
Yên rồi chẳng dám qua đông
Mở nơi Ba Thục liền 竜 Tam-Tần 嗎 竜
Lại thưa Tề Triệu kết hần
Cử binh đánh Sở lần lần tằm ăn 洛
Phần nầy chẳng dám xâm lăng v
Xin Đại Vương chớ nghi nan 与难 chút (呢*) gì

« Ngưỡng trông trí-dũng rộng suy
« Thì đây con tới con đi qua hầu »
— PHẠM TĂNG thấy đọc lắc 栗* đầu 栗
« Than (吱→嘆) rằng: « Có thật ở đâu mà mừng
« HẠNG Lưu khác, thể sâm thương
« Đời nào giặc giặc 賊 lại thương nổi gì
« Trương Lương tài trí tiểu-nhi
« Trá mưu qua thám, thật khi (dối) lão già »
— Sở vương rằng: « Hán thật thà
« Quân-sư lòng hiểm thật đà quanh-co
39b « Việc gần TỂ TRIỆU chẳng lo
« Để lo bên HÁN ra trò về chi » 徒
— « Nẫy nầy đòi sứ rồi đi
Đem bà Lăng mẫu 陵母 nói gì với Lăng? »
— Hạng rằng: « Bà khéo để Lăng
« Sanh con bất-hiếu tiền-căn trước đời v
« Trong đời đứng bực làm người
« Mẹ thì giặc bắt, theo bề công danh v
« Dẫu như quan đến công khanh
« Sao 牢 không (牢→空) cũng nghĩ ơn sanh-thành nào
« Chẳng hay HÁN chúa tính sao
« Người đã bất hiếu lẽ nào cho trung
« Sứ về nói với Lăng cùng
« Thưa Vương HÁN tỏ thủy chung cho tường »
— Mẫu tay <u>ngoắt</u> 括 sứ ra đường 括
Thưa rằng: « Thiếp lạy sứ quan gửi lời
« Phận già gần đến chầu trời
« Bảy mươi ngoài tuổi vui đời <u>hỏa-huê</u> 火花 (thỏa thuê)
40a « Sứ về thiếp chẳng đặng về
« Thác rồi may đặng hồn về với con

« Sống chi mà mẹ lạc con
« Khiến con nóng-nảo héo don trong lòng
« Chi bằng một thác cho xong
« Còn chi Lăng-tử ngại phòng Mẫu-thân
« Hán Vương đã chúa có nhân
« Sau thu thiên-hạ chia phần cho con 12支
« Một gươm mà đặng vuông tròn
« Còn đâu dằn vặt đạo con ở đời »
Đàn bà xem thác như chơi
Cầm gươm tự-vẫn thôi đời (𠁀→代) thế gian
Quân về báo với Sở vương
Than rằng: « Đây cũng cảm thương cho già
« Chẳng qua là phép nước nhà
« Nào ai có muốn giết già làm chi »
Sứ vào tỏ tạ lễ nghi
Thưa cùng Sở HẠNG: « Xin về Hán-Trung »
408 Sứ thần về mới vừa xong
Quan quân nước Sở thẳng xông TRIỆU TỀ
Sở binh cờ xí bộn bề 本皮
Vua TỀ vua ~~Sở~~ Triệu tờ về Hán vương
Tờ "xin" ~~K~~ Kính lạy Hán vương v
Binh sao ~~cho~~ yên võ bốn phương buổi nầy »

Người châu Dương vũ 陽武 ngụ nơi
陳平 TRẦN BÌNH tên họ nhà đời khó khăn (申→巾)
Đêm nhờ đèn nguyệt bóng trăng v
Ngày đêm đọc sách chuyên bằng NHAN UYÊN
BÌNH coi thế-sự chẳng yên
Nhà tranh để đó ra miền kinh luân

Đạo chơi NGỤY Sở đã từng
Trình tay Sở Hạng không mấn chi nên ✓ 口曼
Toan bề đá tạc <u>bêu</u> 漂 tên
Nghìn năm cho biết cái tên TRẦN BÌNH (BƯỜNG)
Đêm ~~ngày~~ khua tính đặng một phương
Trở về <u>BA THỤC</u> lập đường tha quy 他規
41a Mượn người là NGỤY VÔ-TRI 魏無知 口曼
Đem vào dẫn kiến kịp thì HÁN VƯƠNG
— Vương chào: « Nghìn dặm xa đường
« Qua đây cũng có lợi phương nước nhà ? »
— Bình thưa: « Nghe tiếng Đại-ca 歆⸗哥
« Chỉnh binh đánh Sở nên qua giúp giùm 森
« Sở là Sở Hạng tính hung
« Lòng dân oán giận bao cùng nói đâu
« Lê dân hoạn nạn đã lâu
« Ngày ngày thường có ngóng đầu cổ trông
« Đại vương nay tính chinh Đông
« Dân mừng khác thấy như rồng lên ~~mây~~ mưa
« Ví như lâu hạn thấy mưa
« Sa (mưa) ~~mây~~ 遝 một dặm 㑳 thì đầy dạ mong
« Mệnh Vương-cung, trụ Chấn-đông
« Con nhà Xích-đế ra công trảm xà
« Xưa toan Nghĩa-đế dấu xa
"Hàm-quan vào trước thì là làm vua"
41b « Ai ai thấy cũng tranh đua
« Cớ (?) sao tại hậu ai xua 吹 nẻo 𣘃 người
« Đại Vương xui khiến lòng người
« Ải quan trước tới ấy trời khiến cho
« Chư hầu đều cũng thuận cho
« Một mình Sở Hạng lại lo phi-thường

« Ấy đà Sở chắc tai ương
« Trách trời thì mất, mua đường vong thân 嘆
« Đại Vương bố đức ra nhân.
« Dẹp binh chẳng đánh, mặc hầu đồng tây » 挾.. 相*
— Vương khen : « Lòng đẹp lời hay
« Thuở xưa tá Sở chức rày bực chi ? »
— Bình thưa : « Trước mặt Vô-Tri
« Chức trên đô-úy quản bề hai cờ »
Vương sai bộ Lại thảo tờ
Sắc phong tham-thặng 參乘 mười cờ quản phần.
Tướng đều đứng nói phân phân :
« Đại vương đãi thế, cầm cân sao bằng.
42a « Công tình mới biết lăng xăng 凌春
« Nay quân lính trốn cũng bằng ngang vai
« Trần Bình đứng đặt với ai
« Nay ngồi một ngựa 鐵 dễ nài hổ người
« Bên kia Sở quốc người cười
« Rằng "quan Hán thất bằng người lính ta" »
— Vương rằng : « Chớ nói vậy mà
« Muốn ta phá Sở gấm đà rất hay
« Ban đầu Hàn Tín qua đây
« Hiến vinh chức phận người hay trốn lần
« Sở quan các tướng qua lần
« Một mình Sở Hạng thì mần chi xong 𠯿
« Đã mưu bán thịt mua lòng 謨
« Nào ai mới chuộng 鏽 cứu vong dấu là »
Tướng nghe rồi mới trở ra.
« Khen vương độ lượng, lòng ta nào bì
Thứ nhì trước đã vắng đi
Thứ ba xin nói đủ bề đầu đuôi.

42b «Trời Nam thánh chúa hiền tôi
« Vững sao Bắc-đẩu tử-khôi thêm ngời 燽»
董公 Hán vương dấy vận vâng trời
Năm nay năm Tuất đạo đời hết suy
Đại binh hành lệnh ra đi
Có quan tam-lão tuổi vừa trường-canh 長庚
Quê làng ở phủ Tân-thành 新城
Đổng công 董公 tên họ thủ-sinh ra ~~đời~~ mình
Đón đường thưa việc xuất binh:
« Hễ là sư xuất có danh mới thành
« Mấy năm nam đánh bắc tranh
« Bởi không minh bạch nên tranh chiến hoài v
« Muốn cho cận *duyệt viễn lai
« Truyền tờ tội Sở giết Hoài-vương xưa
« Chư hầu xưa đứng đều thưa
« Tôn làm Nghĩa-đế lập tờ chủ-minh 主盟
« Hoài vương chung chúa sinh linh
« Hạng-vương cậy thế ỷ mình giết ngang
43a « Đại vương nay sửa 使 binh sang
« Tam quân mặc 楄* trắng để tang cho đều 楄*
« Tờ truyền quân-sĩ ra rao
« "Hán vương đánh Sở hỏi nào Hoài-vương" »
Vương nghe Đổng nói tỏ tường
Hịch truyền chỗ chỗ bốn phương đều mừng
« Ngày nay đánh kẻ thí quân 弑君
« Quả-nhân mình vị 為 ra quân hỏi rày »
Quân rao đâu đó cũng hay
Chư hầu chẳng hẹn xúm đầy trăm muôn
Tam-hà 三河 mấy quận nghe thông v
Trẻ già đều ứng, anh hùng đều ra

Qui đơn tình nguyện xin ra
Binh đi có luật thật đà vương-sư
Thuở nay nhân-nghĩa chi sư
"Kẻ nhân không giặc" thánh xưa có lời
Ấy là nhân-nghĩa một lời
Tinh binh trăm vạn hơn mười Sở binh
43b .
.
.
Sở từ nghe tiếng truyền thanh
Đồn vang bên Hán kéo binh đánh mình
Nhưng mà Tề, Triệu chưa thanh
Hãy còn chém giết bên thành Tề-bang
__Bành-thành__ đô của Sở bang 彭城
Để người __Bành Việt__ 彭越 quyền quan giữ thành [illegible] (1)
__Việt__ nghe quân báo động binh:
« Hán đà áo đỏ hoa binh 花兵 đó mà
« Chúng tôi đứng __thốt__ xa xa 說
« Thấy binh trắng __toát__ 卒 hơn ba dặm ngàn, 彭十淡. ~
__Việt__ ngồi ngẫm nghĩ lo-lường
« Ừ __khi__ Hán vị Hoài-vương hỏi cùng
« Sở mang huyết-khí giận hung
« Đành lòng hại lí giết-__giừng__ 打終 chúa người
« Nên nay để chế điều người
« Trước qua hỏi tội Sở đời thí-quân 弑君
« Thuở nay thấy cũng dửng-dưng 引辭
« Hán mà đặng thế, phỉ mừng dạ đây »
44a Nói rồi binh Hán tới nơi
Họ Bành tên Việt sẵn lời ra tâu:
Rằng: « Sư chinh phạt mấy lâu
« Vì không minh tội 鳴罪 ai đâu biết tình

«Nay vì Nghĩa đế ra binh
« Tôi xin tình nguyện đánh kình Sở vương » 打鯨
__BÀNH THÀNH__ giao lại Hán vương
Hạng vương còn mắc 相* đánh phương Đông Tề
Hán nhân Sở mắc 相* đánh Tề v
Bành-thành người Việt đầu về Hán vương
Các quan Hàn Tín, Trương Lương
Còn đi đạo hậu giữa đường HÀM-QUAN
Hán mừng lấy Sở giang-san
Ngày ngày kiêu chí đặt bàn rượu chơi
Ý mình đặng chức con trời
Không sai __ngự-giủ__, dong chơi rượu chè (hài) 魚停
HẠNG nay nghe báo HÁN qua
Bành-thành người VIỆT đã ra đầu rồi
44b Vợ hầu, vàng bạc thu rồi
HẠNG nghe sửng sốt 瘗*牽, hỡi ôi thở dài
Thu quân trực chỉ tiền lai (耒→來)
Trở về nước Sở ra oai lấy thành
Kéo về gặp Hán tan canh
HẠNG __hào__ 捍 một ~~trận~~ việt phá thành như tre
Hán binh vì chẳng gươm dè 共
Thất 失 cho một trận đồng di Tam-Tần
Loạn binh Hán chạy rần rần 洛
Xuống sông __tuy-thủy__ 睢水 ước bằng bèo trôi
Hai mươi vạn chúng thác rồi
Lấp sông tuy-thủy chẳng trôi nước dồng 澗*
Hán binh nay đã vỡ đồn 尾
Lớp sa xuống suối, lớp chôn vào rừng 笠 塼
Hán vương còn một đạo quân v
Sở vây ba lớp ước chừng mười muôn

Hán vương nước mắt lệ tuôn
Trí cùng mưu hết như tượng hình nhân v
45a Hán đà có vị quân nhân 君人
Con Trời chẳng thác phong thần đỡ cho
Phút đâu trận gió quá to
Từ phương Tây Bắc thổi lộ kêu vang.
Cỏ cây 摟 拮 vỡ tan v
Phố nhà bay hết như đàng lộ trơn. 路莊*
Đá bay cát 各* vẫy 摢 tung bừng
Bừng 朋* ngày như tối không đèn nửa đêm
Ban 班 ngày chẳng thấy cây kim 抾
Người đều ngã ngửa ngã nghiêng 硯* lăng 陵* quăng 觥
Sở vây ba lớp ngã lăn [illegible]*
Hán vương bèn đứng mãng mần [illegible] bò ra
Hai mươi quân kỵ lén 恋 ra 恣
Trốn vào thâm cốc trời đà thanh-minh
Sở vương giục 欲 trống điểm binh
Sạnh rồi mới biết tinh 精 mình không ai 精 (chữ có)
太公呂后 Thái-công 太公 Lã hậu 呂后 ngại hoài
Gánh đồ giả dạng như ngoài dân-gian
45b Trá mưu tìm kiếm Hán vương
Tưởng đà Sở bắt đứng vương vây rồi
Lẽ nào mấy lớp vây rồi 坐
Trốn đi cho khỏi một hồi gian-nan
« Hán vương kìa hỡi Hán-vương v
Có đâu trốn đặng là phương sách gì »
Cho nên mỗi trại mỗi đi
Gánh rau đi bán thăm bề thế nao
Hai người mới bước chân vào
Gặp người biết mặt âm-hao sự tình

Chào rằng: « Sao có một mình ?
« Thái-công, Lã-hậu đi rình (?) 仵 việc chi 仵
« Quả là thám báo chẳng chi
« Lẽ nào người thế mà đi một mình
« Hán-vương đâu chỉ cho mình v
« Thì ông xá tội, dạy binh tha về »
— Công rằng: « xin rộng tha về v
« Họ tên tôi thật là KÌ THIÊN HƯƠNG 奇天香
46a « Con này là phận tiểu nương
« Tên là Nguyệt-Bạch cương-thường cha con
« Ngày ngày lục 祿 chợ tìm 掩
« Nghề (?) 芸 rau đi bán đã mòn đường đi v
« Hán-vương tôi chẳng biết chi
« Thuở nay nghe tiếng trị vì HÁN-TRUNG »
Quân lên thưa Sở-vương xong
Bắt cầm Lã-hậu Thái-công đã rồi
Hạng nghe lập tức dậy ngồi
Dạy rằng: « Canh giữ để rồi sẽ hay 伃
« Trong quân mọi bữa mỗi người
« Thường đem ra hỏi được lời con tin »
Hán-vương nay đã nghe tin
Thái-công Lã-hậu tìm mình gặp quân B v
Khóc than, than khóc khôn cùng v
« Đời nào gặp B mặt phỉ mừng dạ đây »

Hán-vương trời đã giải vây
Trở về Ba-Thục lại vây quân-môn
46b Bảy mươi trận đánh ra tuồng v
Đánh cùng Hạng Sở chẳng còn tính hơn

Phen nầy tính đánh trả hờn
Triệu chư mưu-tướng hỏi đàn 彈 (đàng?) binh cơ
– Lương rằng: « Hỏi việc binh-thư
« Phải mời HÀN TÍN liệu bề hơn thua »
– Vương rằng: « Việc đã cử đồ
Mau triệu 召 Nguyên-soái mưu mô cho thành »
– Tín thưa: « Tôi sẽ tiến hành
« Đánh đâu giữ đó để binh đóng đồn 兴
« Chừng nào đối lũy giao đồn
« Kì phùng đối thủ biết khôn dại nào
« Đại Vương xin dạ đừng nao
« Buồn 盃 tôi ra sức sao sao trận nầy » 牢牢
Vương sầu có một Tín hay
Bao nhiêu sọc sọc 磢 ít tay anh hùng
Tùy Hà quê ngụ Quan-trung 隨河
Mười phần biện-tiệp đang cung tay hầu
– Thưa rằng: « Bệ hạ sai đâu
« Sứ qua ngoại quốc tôi hầu xin đi »
– Vương rằng: « Người đã chịu đi
« Sứ qua Anh Bố ở miền Cửu giang 九江 » 英布 - 黥布
« Lệnh sai ra sứ một phương
« Mệnh vua chẳng nhục, mới an nước nhà ✓
« Nói sao Anh Bố về ta
« Phát binh phản Sở nội ba tháng trời »
HÀ từ vâng mệnh chiếu trời
Lại qua Anh Bố như lời Hán vương
Cửu giang Anh Bố ra công
Đánh cùng Sở HẠNG trường 長 đồng tinh binh
Sở vương nay mắc 相* động binh ✓
Đánh cùng Anh Bố một mình lăng xăng 凌春*

Hán-trung binh đã sửa sang
Nguyên-nhung HÀN TÍN đem quân đánh rầy v
Tiên kì 先期 lấy NGỤY mưu hay
Thu trong đất NGỤY ba ngày đã xong
47b Nguyên-nhung nay lấy Ngụy xong
Tờ về VƯƠNG biết, thẳng xông Yên, Tề 燕齊
Phương nam thì quận 阵 Sở về
Dứt đường nước Sở hết bề vận lương t'
Phương tây cùng Hán tướng thương 相商
Xin thêm ba vạn, toan đường mau mau
Dụng binh Hàn Tín thật cao
Quả sư trưởng tử, đường nào sư riêng 貞
Gẫm trong Mậu, Kỉ, Bính, Đinh
Khắc xung 冲 bát quái trong mình thuộc tròn 壮
Lục thần 六神 thêm tổ nguồn con
Thanh-long Bạch hổ phân đường Mộc Kim 木金
Bày binh phương hướng sẵn tìm
Khéo binh khéo trận cổ-kim khôn bì
Bảy mươi hai trận tiên-cơ (Kì) 仙机
Sách ba Thánh-mẫu thì bì đặng chăng
Xuy-vưu 蚩尤 sóng lại khó ngăn v
Nay cùng Hàn Tín cũng thằng Xuy-vưu
48a Cho nên đánh triện bấy lâu
Trận bày bối thủy 背水 thật mưu cao rồi
Lấy hư làm thật mấy hồi
Đế 以 chỗ thác mà rồi sông lăng: 陵 大
Bên vương Sở Hạng lăng-xăng 陵舂
Mừ cùng Á-PHỤ Phạm Tăng kế nầy
« Sứ qua Hàn-Tín người hay
« Đem lòng phản Hán về rày Sở-bang

« Sắc rằng Tề quốc đại vương
« Quản coi mấy nước nghìn vàn 鎮 tinh binh » 鎮,
Bèn Oai 威 họ Vũ 武 đăng trình
Mười phần tài miệng 嘵 cũng bằng Trương Nghi 嘵
Sửa rằng: « Người có uy nghi
« Đang nay Sở Hán tranh thì quờn 权 nhau
« Đại vương trở lại tả thâu (役+換投) 左投
« Ấy là Lưu Hán dài lâu nước nhà
« Hiểu đâu 左投 về với Sở ta
« Ấy là Sở HẠNG thật là hơn thay
48b « Nếu nhờ Đại-tướng ra tay
« Dẹp xong Sở HẠNG rồi tài tới quờn 权
« Chử rằng đặng cá quên nơm
« Đặng chim bẻ nỗ, đặng tôm quên nò 笯
« Ở đời sao chẳng trước lo
« Làm người thì phải gan do mấn (vấn 闖) dài
« Chữ Tài vẫn với chữ Tai
« Hết cơn bát-loạn thì ai màng nào
« Công cao ai đáp cho cao
« Trên cao té 墑 xuống nhọc nào cho hơn
« Chi bằng nhân lúc tranh quờn
« Chia ba thiên hạ phân Vương cho rồi »
— Tín nghe dựa gối rồi ngồi
Rằng: « Xin quan sứ phản hồi khéo thưa.
« Ta từng phò Sở thuở xưa
« Ngồi chừng chấp kích 执戟, quan vừa lang-trung
« Mưu chi thì HẠNG chẳng dùng
« Nên ta bỏ Sở qua giúm Hán vương 森
49a « Hán vương lập-tức phong quan
« Đặng trao thượng-tướng rõ ràng tam-quân

« Mưu chi thì Hán kính mừng
« Cho nên ta dặng đến chừng nơi đây
« Người đã tin cậy xưa nay
« Đem lòng bội phản 倍反 biết ngày nào nên »
Sứ quan hầu nép một bên
Cúi đầu từ tạ liền lên đường về
Rồi người <u>KHOÁI TRIỆT</u> 蒯徹 hầu kề
Bày mưu cho Tín toan bề phản tâm
Kiếm lời khéo nói thâm trầm
Trương Nghi 張儀, Tôn Tẩn 孫儐, Tô Tần 蘇秦 cũng thua
Mạnh Thường 孟嘗, Thương Ưởng 商鞅 Phạm Thư 范雎
Dẫu cho du thuyết cũng thua mười phần
Hàn Tín giữ đạo nhân thần
Bạ lời Khoái Triệt quên ân sao đành.

<u>Vũ Uy</u> về tới Sở-thành
Vào thưa: « Hàn Tín ân tình Hán vương »
49b Hạng nghe sứ nói, lo lường
Phần thì phủ khố hết lương phát rồi
Làm mưu đặt 設 tiệc vui
Để Công và Hậu đang ngồi thị oai
Sai quan ~~nói~~ sứ nói Hán hay:
« Hậu, Công làm thịt bữa nay cho rồi »
Hán Vương thấy đã hỡi ôi
Đạo hằng thương xót một hồi như say.
HẠNG rằng: « Hán kíp đầu ~~ngay~~ tây
« Thì tha Công, Hậu kết rày anh em
« Nếu như quen thói gian hiểm
« Thì Công cùng Hậu <u>bấm</u> 針 mềm thịt xương »

Trời xui kế khéo Trương Lương
Bày cho một kế Hán vương nói rằng
« Bởi trong thiên-hạ lăng xăng 凌春
« Nên ta ra sức đánh thắng thí quân 弑君
« Nghe lời người nói dửng-dưng 引扛
« Người sao chẳng nhớ trời xuân mới vừa.
50a « Ta cùng HẠNG ước thuở xưa
« Đều dời mặt bắc đi thừa 趁 đánh Tần
« Anh em kết nghĩa giao ân
« Cha ta vốn thật cũng mẫn cha người
« Nay dù làm thịt nấu tươi
« May chi canh bát xin mời ta ăn »
— Hạng rằng: « Lưu Quí qua lăng 陵
« Tham bề phú quí, nói năng vô tình
« Có mình sao chẳng biết mình
« Có Cha nên có sinh mình thế nầy 已
« Có mình mới có bậc nầy
« Ơn cha nghĩa mẹ cao dày biết bao »
Dạy đòi quân gửi tả-đao 左刀 共
Dẫn Công cùng Hầu sao sao 牢牢 cũng bằm 釯
BÁ là cùng Hán tình thông
TÍN mưu ra cứu khỏi vòng 釯 gian nan
— BÁ rằng: « Nhờ lượng Đại-Vương
« Hán vì thiên-hạ bỏ đường gia-tư 家资
50b « Nay tuy bằm chết trở trờ 除
« Một trăm công hầu, Hán thì không nao
« Chi bằng để đó chờ sau
« Hán vương có tính lẽ nào chi chăng. »
Phần thì Sở hết lương ăn
Lại thêm HÀN TÍN đánh phăng 潘 tới hoài 潘

Hán sai kẻ sĩ có tài
Khéo phân khéo nói tên người Hầu công 侯公
Qua xin Lã hậu, Thái-công
Chia hai thiên hạ cắt Hồng-câu 鴻溝 ra.
« Hồng-câu từ ấy trải qua
« Đến tây về Hán, xem đà Hán vương
« Hồng-câu thẳng đến Đông-phương
« Hiệu là nước Sở về đường Sở gia (邦→家) »
Bước qua tháng chín mười ba
Thái công, Lã hậu đưa qua Hán rồi.

Hai đường tính việc đã ~~thôi~~
TRẦN BÌNH vào tính phá vui 墳 Sở bang
51a Bày mưu phản-gián đa đoan
Vua tôi Sở quốc nghi-nan như hồ 狐
Kể rằng: « Sở Hạng mô hồ 戊胡
« Xem tài chi khác như đồ quốc-nhân
« Dẫu cho cốt ngạnh chi thần
« Long ~~Đan~~ Thả 竜且, Á-phụ 亞父, CHU-ÂN 周殷 mấy người
« Nay liều vàng nén 鎰 cho người
Bốn mươi muôn lạng lại mời qua chơi
Vắng 帯 khuya 虧 đâu đó đều lời
Một phiền 煩 Á-phụ gửi thư thăm mình
Rằng: « Phò Sở Hạng có tình
Bấy năm mỏi-mệt 瘼 công lênh nhọc lòng
Nhưng mà tấc đất chẳng phong
Chẳng bằng vua Hán hay phong công-thần
TÍN, BÌNH đều đặng đội ân
Phải phò bên Sở thì mần đặng đâu

. 盃 ta muốn lập công hầu
Phải đem lòng phản về đầu Hán-vương »
516 Kế làm đã một thằng trường
Sở-vương nghe lọt sinh đường hồ nghi
Hạng-vương sai sứ ra đi
Thăm bên Hán-thất thử bề dụng binh
Hán sai một gã TRẦN BÌNH
Quyền quan đãi sứ khiến binh 㤀 rày
Trâu dê cỗ soạn bốn đây
Trà 為 Việt thái 粤泰, rượu đầy cúc-hoa 論
Miệng thì hỏi trẻ pha trà
Bày vòng 接 vái tiếp vào nhà sứ chơi
Sứ vào vừa mới nghỉ ngơi
TRẦN BÌNH lại hỏi một lời qua hay 嗨
« Sứ nầy rằng sứ của ai? »
Sứ trao một bức thư bày ra coi
BÌNH coi rồi lại chẳng coi
Quở rằng: « Sứ xuống chớ đòi ngồi trên »
Cỗ bàn dẹp lại một bên
. 鰔 鯠 rau luộc 榉 bưng lên đãi đằng.
BÌNH rằng: « tưởng sứ PHẠM TĂNG
« Thì ngồi trên nệm, mà ăn cỗ bàn
« Nay đà thật sứ Hạng-vương V
« Thì ăn rau luộc lên đường cho mau »
Sứ về nói lại đầu đuôi đâu
Sở-vương nghe đặng dạ hầu nghi nan.
Phạm Tăng khuyên đánh Vinh-dương
Kíp thì đánh đặng Hán-vương buổi nầy
Hạng rằng: « Đây đã sớm hay
« Còn chi mà tính qua rày thăm nhau

Vua tôi Sở quốc ngờ nhau ✓ 魚
Quả như Bình nói buổi đầu Tứ mưu
Phạm rằng: « Bá Sở đã lâu
Nay già lẫn 路 xin hưu trí về »
Quân sư bên Sở đã về
Giữa đường phát bệnh khôn bề thuốc thang
Cầu thương bệnh thác giữa đàng
Nhờ tên đồng-tử thưa làng xóm chôn
52b .

.

.
Năm Mùi khởi nghĩa đóng đồn
Bằng xăng tám trận bôn bôn chạy hoài 冰霜
Vận trời năm Hợi năm nay
Hán Vương định nghiệp trời xoay lại rồi
Hồng-Câu hoà hiếu đã rồi
Hán Vương dạ muốn phản hồi Hán-trung
Lương, Bình đều đứng thưa chung
Rằng: « Nay Hán có thiên chung 天鐘 lộc trời
« Rày mừng Bắc đẩu sáng ngời
« Hai phần thiên hạ Hán chơi một phần
« Gẫm Vương có nửa nhân dân
« Chư hầu phụ điệu 附調 đã hơn Sở rồi
« Trời xui Sở gặp lúc cỗi
« Lương tiền đều hết, ấy hồi thiên-vong 天亡
« Nếu theo chữ tín trong lòng
« Tha đi chẳng đánh sợ phòng lâu xa
« Tuy rằng Bá 伯 chẳng sai ngoa
« Nhưng người quân-tử ngay mà chẳng tinh 佚→精?
53a . « Cứ trong hoà-ước với mình
« Ấy là nuôi cọp [illegible] nhà mình để lo » ✓

Vương lặng nghĩ lại chín lo
Ủng theo mưu ấy ngõ đồ giang sơn
Giục binh theo đuổi giữa đường
Gặp Vương Sở HANG tại làng Cố Lăng 固陵
Đều qua Bề Triệu lăng xăng : 陵春
« Khá đem binh đánh Sở vương trận này »
Triệu Bề bèn chẳng tới rày
Ủn binh giả chước chẳng hay việc gì.
Sở vây đánh HÁN bốn bề
Giận sao theo đuổi, mình về thì thôi
Hán trông Tề Ngụy mấy hồi
Binh xa chẳng viện, hỡi ôi thở dài
— Vương rằng : « Binh chẳng vắng lai
« Chư hầu chẳng ứng tính nài thế nào ? »
— Lương rằng : « Tề Ngụy công cao
« Chưa phong tấc đất chốn nào cho người
53b Cho nên Tề Ngụy thảnh thơi
« Chuyện người thì để mặc người lo âu [illegible]
« Kíp mau cắt đất phong hầu
« Suy-dương 睢陽 đến Bắc cho đầu NGỤY VƯƠNG
« Phong cho Bành Việt một phương
« Trị vì nước NGỤY Bắc-phương đó rồi.
« Đông tê phó hải 傅海 một hồi
« Sắc phong HÀN TÍN cho ngôi TỀ VƯƠNG
« Nay liền đất ấy phong vương
« Hai người lập tức toan đường kéo binh »
Vương nghe LƯƠNG nói công tình 功情 (?)
Y như Lương-kế, rồi binh tới liền
Chư hầu các nước lòng yên
Đem binh viện tiếp biết nghìn vạn nao

Ngựa xe kéo tới ào ào
Đánh nơi CAI-HẠ 該下 biết bao nhiêu người
HẠNG-VƯƠNG mới biết lòng người
Không thưởng, phản phúc, tại trời ~~nghe~~ dân nghe
54a Than rằng: « Nước đã chở ghe [illegible]
« Có hồi sóng dồn phúc 覆 (úp) ghe lạ lùng
« Nên hư chớ luận anh-hùng
« Làm người chi khỏi lúc cùng lúc thông »

Hán vây bốn phía bịt-bùng
Vây hơn năm lớp binh-nhung bộn bề
Đêm khuya trời tối đen sì [illegible]
Hạng nghe tiếng nói tinh bề Sở-quân
Trong lòng tính đã dửng dưng
Nghĩ ra HÁN lấy Sở dân đã rồi
Vén màn rèn (chong) 煉 ngọn đèn ngồi (chong?)
Hoàng hoa rượu rót một hồi uống xong
NGU-CƠ 虞姬 là vợ loan-phòng
Dậy ngồi cùng HẠNG trong lòng xót xa
— Hạng rằng: « Em phận đàn bà
« Có nhan có sắc giặc tha đã đành
« Gió nam thổi én lạc anh
« Ngày sau xin nhớ buổi canh này thề »
54b — ~~Cơ~~ rằng: « Em nhớ lời thề
« Dẫu cho sống thác xin về đồng hang 壙
« Khi nào thệ hải minh san
« Bách niên giai lão thiếp chàng đều ưng
« Vợ chồng một gánh nhân-luân
« Cớ T ~~gì~~ sao còn có phu-quân lời gì?

„Nhớ ngâm hai chữ vu-qui 于歸
« Sống thì đồng chiếu, thác thì đồng hang
„Vinh sang đồng hưởng vinh sang
« Cương thường đạo vợ xin an một chồng v
„ Câu rằng tứ đức tam tòng
„ Trung trinh liệt-nữ một chồng mà thôi „
NGU cơ xách ngọn gươm ngồi
Trong phòng tự-vẫn rồi đời họ NGU
HẠNG VƯƠNG thấy nỗi họ NGU v
Ngọc châu rơi lệ hu hu khóc rầm 淫
Hai bên tả hữu hơn trăm
Thấy thời thế ấy khóc rầm hơn mưa
55a Quân chôn NGU-hậu rồi thưa
Trống trên lầu đã điểm vừa canh ba

Phần thì bịn-rịn việc nhà 病[illegible]p
Phần sầu lớp Hán binh gia vây ngoài
Ngựa Chuy 騅 Hạng cưỡi ra ngoài
Ô-chuy dục-dặc thấy rơi quê rồi 欽賊
Hạng bèn khi ấy hỡi ôi
Thời suy bất lợi một hồi vỡ tan
Ngựa Chuy có tính đá đoan 石多端
Đem lòng phản chủ, dễ toan đặng nào
Hạng dang sức đánh một dao
Ô-chuy bèn chạy xông vào hướng nam
Chiến tâm tráng sĩ tám trăm
Chạy theo Sở HẠNG đồng lòng phá vây
Phía Nam VƯƠNG BỐ 王布 giữ 共 vây
Mở ra HẠNG chạy khỏi rày vòng binh

Tan canh trời đã bình minh
Hán vương mới biết tình-hình Hạng đi
55b — Hán rằng: « Sự thế cũng kì
Binh vây năm lớp mà đi ngả nào »
Sai quan kị-tướng mưu cao
Hoán Anh 灌嬰 theo đuổi theo sau tám ngàn
Hạng từ qua bến Hoài-giang
Theo còn trăm kị lạc đàng bơ-vơ
Trải qua đến xóm Vô-vi 無為
Gặp ông điền-phụ 田父 tuổi vừa tung tâm
Hạng rằng: « Ta đã đi lầm
« Đường nào về ngả Giang-đông 江東, chỉ mình »
Ông già là kẻ hiền minh
« Nếu cho Hạng khỏi đàng mình không an
« Chi bằng chỉ trẹo 撟 ngã đàng
« Ngõ may Hán đuổi kịp vương Hạng rồi »
Dối thưa: « Phía tả đó thôi
« Giang-đông là đó, phản hồi cho mau »
Hạng từ hỏi được âm-hao
Dời chân một chặp, tinh lau, bụi bờ
56a Sực nhìn bốn phía bụi bờ
Trở ra lại gặp đạo cờ Hán theo
Vận nghèo lại gặp lúc eo
Khác nào chuột gặp lấy mèo, cúm gan
Hán quân vây khắp trận đàng
Đố vương Sở Hạng chạy đàng nào thôi
Hạng bèn nổi giận một hồi
Một mình xông lại chém rồi ngàn dư
Hán quân đến ngã bụi bờ
Hoán Anh hết sức ngẩn-ngơ trong lòng

Phá vây rồi mới vừa xong
Đoái nhìn gia-tướng theo phòng vài mươi ⅓
Cả kêu gia-tướng một lời
« Ngày nay bại-bối 敗北 thật trời mất ta
« Cái ta nó đảo sơn hà
« Khí thân 1φ Ngưu Đầu, ai qua đặng mình
« Nói cho trước mặt quan binh
« Bảy mươi dư trận đều kinh sức nầy
56b « Một mình đánh Bắc dẹp Tây
« Mạnh như Ô HOẠCH 烏獲 nhường tay thạng nầy
« Ai ngờ nay đến đổi 対 nầy
« Ngày qua thiên-tử, ngày nay một mình
« Bỏ rồi chẳng phải tội mình
« Thật trời khiến Hán kiêm tinh chư hầu »
Vua tôi chuyện vẩn 往* hồi lâu
Phút đâu lộ thấy gần hầu Ô-giang
— Ô-giang đình-trưởng dừng thuyền
Thưa rằng : « Xin rước ĐẠI VƯƠNG qua rày
« Giang-đông tuy đất nhỏ thay
« Đất vuông ngàn dặm, đủ rày hùng vương
« Về rồi sẽ tính tha-phương
« Chiêu binh mãi mã lập đường phục binh
« Hơn thua chớ luận anh-hùng
« Thăm nơi dạ chịu nhà binh ✕ thường » ✕
— HẠNG VƯƠNG hoà nói thở than :
« Buổi nầy còn tính bá vương làm gì !
« Số là trời khiến lâm nguy
« Trời đã bảo vậy còn gì mà qua
Đến đây lại nhớ xưa mà
Tám ngàn đệ tử đều qua đó nầy

«Thầy trò nghiêm chỉnh qua Tây
« Triều hồ hậu ủng nầy nầy 㐌 binh-gia
«Nay về có một mình ta
« Lẽ nào mang mặt về nhà thấy nhau
«Giang-đông dầu nghĩ trước sau
« Phụ huynh thương mến chống hoà phong vương 探
«Lòng nào mà chịu phong vương
« Lời ta phần đã tỏ-tường người nghe
«Lời người ta đã tỏ nghe
« Buổi nầy chẳng có lấy chi ta rầy
«Chi bằng cho bội (?) 倍 (bỗ) đầu nầy 倍 (bỗ)?
« Đem dâng cho Hán thì mày 買 đặng quan»
Hai tay cầm lấy gươm vàng
Hạng bèn tự vẫn thôi vương Sở rồi
57b Trum đồ giờ đặng đầu rồi
Đem dâng thủ cấp, phong ngôi lang-trung 郎中

Chư hầu đâu đó đều xong
Còn TẾ với LỖ trong lòng chẳng ưng
Hán-vương nổi giận hừng bừng 烒
Rằng: « Bãi Sở HẠNG chẳng mấy chi 之 xong 衝 (ν) chi
Huống chi một chút 祝* nước Tề
鈕 ruồi 蛛 viên đạn trốn về xứ đâu »
ĐIỀN-HOÀNH 田横 là chúa Tề-hầu
Thấy đầu họ HẠNG ngồi sầu thở than
Than rằng: « Hết sức vinh sang
« Đến chừng suy lại gian nan cũng bằng
«Ngựa xe lạng 軡 võng bằng xăng 水春
« Bay 悲 lên trơ 煤 bụi cũng bằng bấy nhiêu »

Điền Hoành xuống lại bao nhiêu
Ba trăm người lẻ cũng đều đồng tâm
Ba trăm người đứng giữa đồng
Cầm gươm đâm cổ, mình đâm lấy mình.
58a Người nào thấy cũng thất kinh
Đều khen gan ruột thật tinh-trung 精忠 mà
Ai ai thấy cũng xót xa
Rằng: « Thà chịu thác, chẳng thà chịu khi 欺
« Lạc nhau sống chẳng cùng 扶 chi
« Thác làm nghĩa quỉ có kẻ gặp nhau »
* sót 2 câu Hán binh kéo tới chập sau
Vây ngoài thành Lỗ bảo : « Đầu cho mau
Đóng thành lặng. lạ 洛理 binh đao
Gảy đàn thổi quản chẳng nao ~~chiếng~~ giếng 罟 ~~chi~~ gì 吃
Trong thì đọc phú ngâm thơ 書 → 詩
Ngoài thì binh Hán chật đầy đứng vây
Hán bèn thôi, mới mở 吁 vây
Khen rằng: « Lễ nghĩa nước này nước hay
« Thánh-nhân xưa cũng sinh đây
« Nhân 1= dư thói tốt, ngày nay hãy còn »
58b Hán rằng: « Sở Hạng chẳng còn »
« Đưa đầu Lỗ thấy héo don trong lòng
« Thôi thôi Sở HẠNG là xong
« Lộ binh còn cự còn phòng việc chi
Hán đem đầu HẠNG trở về
Cất 摒 chôn họ HẠNG theo nghi 儀 chư hầu.
Trải qua đến chốn thù-lâu
Có người văn học ở cầu. Sông Thu 洙 (Thù?)

* 2041 Nước Tề nghĩa có trước sau
2042. Còn bề nước Lỗ chẳng đầu Hán đâu

Triều-đình có miếu thánh nho
Bảng đề Khổng-tử xuân-thu ra đời
Hán-vương thấy miếu ghé 棋 chơi
Gió tùng tráng quế hơn mười cõi tiên
Trẻ già ăn mặc có duyên
Quần dài áo rộng theo miền thánh-nhân
Vương bèn tỏ hỏi nguồn cơn
Mời thầy trường học hỏi thăm việc đời:
Hoành-môn thú-vị vui nồi
Cơm NHAN nước MẠNH 孟 thảnh thơi thê-trề (2) 接遞
59a « Biến tu sửa lấy kịp thì
« Dầu đành ôm bầu mà kì mê 手β
« Xưa đã vấn nước gian-nan
« Ngày nay cũng tiệm bình-an đó mà
« Thuở xưa chê loạn chẳng ra
« Hết cơn bĩ cực giúp ta với cùng
« Đời loạn phải dụng vũ công
« Đến chừng bình lại thẳng đường nho-văn »
Vương đã yêu chuộng đạo văn
Thầy bèn thưa thật tên [là] → (rằng) TÔN THÔNG 孫通
« Thuở nay dạy-dỗ đồng-mông
« Vui theo đạo thánh cũng trông đợi thời
« Ngày ngày bầu 侶 bạn thi thư v
« Vui cùng đệ tử thảnh-thơi chốn này
« Đầy cơm bầu rượu qua ngày
« Ở nơi quê giáp 夾 chẳng dầy 移 vui lòng
« Thú mầu mường-tượng xuân phong
« Bạn hiền thầy thánh, đẹp lòng đâu hơn
59b « Quyết lòng theo đạo thánh nhân
« Cùng hai ba gã luận Đường Ngu 唐虞 xưa

« Đời nay như thế đời xưa
« Một bề danh lợi, mới vừa bưng 滕 trông 滕 (2149)
« Giàu sang ai cũng muốn đồng
« Nhưng mà có mệnh dễ trông đặng nào
« Người đời khác thể chiêm bao
« Dương-gian mới đó 亂(?) lại vào Âm-cung 亂
« Chẳng may sinh gặp lúc cùng
« Phải an theo phận còn hòng trông chi
« Quen theo dân-giả thú quê
« Triều đình phép tắc lễ nghi khôn tường
« Đại vương phúc ấy văn chương
« Xin dong một chỗ lập trường dạy dân
« Dẫu cho thành tục hoá dân ✓
« Cũng nuôi 泼 nơi học tu thân một bề » 泼 (2132)
— VƯƠNG rằng: « Ta chẳng biết gì
« Nhân khi bát-loạn 撥亂 bỏ bề sử kinh
60a « Nay là gặp hội thái-bình
« Xin thầy ra giúp sinh-linh buổi nầy
« Ta đã hậu-tệ 厚幣 đến đây
« Sinh hiền đủ lễ xin thầy phải đi
TÔN THÔNG 孫通 thấy đủ lễ nghi
Lê sàng 黎床 để đó mà đi theo về.

HÁN VƯƠNG từ ấy trở về ✓
Chư hầu họp lại toan bề tôn vương
Chư hầu đều đứng tôn vương
Hán vương nay đã là Hoàng đế thời
Yến vui tính một tháng trời
Chư hầu các nước phản hồi cựu-bang

Chử truyền qui mã phóng dương 歸馬放羊
Kho tàng thì phải áp can qua rồi
Bèn triệu văn võ đến ngồi
Phong quan cắt đất đáp tôi công-thần
Rằng: « Nay báo đức đáp ân
« Nhọc nhằn trên ngựa, ân-cần gian-nan. »
60b Quân-sư là gã TRƯƠNG-LƯƠNG V
Phong hầu vạn hộ đáp đường mưu cao
Nguyên nhung HÀN TÍN công lao
Nhất nhiều công trận biết bao nhiêu rày
Sắc phong HÀN TÍN có tài
Đánh Tây dẹp Bắc là TỀ-vương hay
TIÊU HÀ đệ nhất công thay!
Vận lương chẳng thiếu nuôi rày các quân 没
Phong cho là tước quận-công
Lộc ăn lục huyện, tỏ công xưa cùng
Con bề HẠNG BÁ có công
Sui gia xưa kết là thông-gia rầy
THÁI CÔNG, LÃ HẬU khỏi rày
Nhờ lời HẠNG BÁ buổi nầy đền ơn
Có công thêm lại có ơn
Cải trong họ HẠNG về đàng họ LƯU 勝
Cũng phong theo bực chư hầu
Ấy là báo đức buổi đầu cứu nhau
61a Hoàn Anh, Phàn Khoái công sâu
TRẦN BÌNH nhận xuống liệt hầu phong cho
TÔN THÔNG sách thuộc trăm pho
Thượng-thư là chức phong cho văn-hàn
Tôn Thông rằng: « Chẳng muốn quan
« Tham quyền quí bỏ tràng bơ vơ »

Sắc sai bộ Lại thảo tờ
Triệu trong môn-đệ học hòa TÔN-THÔNG
Lo người văn học sảo thông
Hai mươi người đã cũng đồng phong quan.
Bốn phương thấy đã lòng an
Khắp trò đều đặng một đoàn phan long
Lại tôn cho phần THÁI-CÔNG 太公
Đình-thần dâng biểu rằng ông THƯỢNG HOÀNG
Hai bên văn-vũ bách quan
Đứng mừng bái yết Thượng-hoàng rất vui
Đám hàng nhạc múa vừa rồi
Sắc phong LỮ HẬU lên ngôi chính phi
61b Định phong LÃ THÚC 呂叔 một lời
Hiệu là Thích-lí 戚里 lên ngôi quận công
Ấy đã việc trước đã xong
Đền ơn đáp nghĩa an lòng các nơi

Tưởng nay lịnh rước trị đời
Tề-vương HÀN-TÍN tới nơi Bến Thành
Đón hầu bản nhật quan binh
Bủa 鋪 ra quét chợ cho binh kéo vào
Tề-vương dạy ghé lại đây
Vào nhà Xiếu-mẫu đền rày ơn xưa
Mẫu ra tiếp rước qui thưa
Đại vương Hàn (Tuấn) (姓→信) TÍN ngày xưa nấy mà
Lạy mừng rước thẳng vào nhà
Cỗ bàn dọn-dẹp rượu trà hỏa-huê (thoả-thê)
Tin rằng: « Nay đã vua Tề
« Sửa sang phố lị kéo về Tề-bang

Kính đem mâm bạc mâm vàng
Đền ơn cơm trước mới ~~yên~~ an lòng nầy
62a Đòi làng lập tức nội ngày
Hỏi thăm lò thịt tên rày thiếu niên
<u>Hoài-âm</u> các chức thưa lên
Xin về tra bắt dẵng lên giờ (từ) giờ (từ) 徐
Xóm làng đã tỏ chuyện xưa
Vào nơi lò thịt <u>tuổi</u> [illegible] vừa thiếu niên [illegible]
Làng rằng: « Mi ở đâu đến
« Nay Đế vương dạy tờ truyền bắt mau »
Thiếu niên nghe nói âm hao
Thất kinh trong bụng như bào như xoi
Làng đem lên nộp Tín coi
Chào thằng ~~ta~~ Chàng: "Hẵn mi đòi ta chun » 終
Các quan nghe nói bồn chồn [illegible]:
« Xin đem ra chém tại thôn làng nầy
« Rao cho con nít đều hay [illegible]
Rẫn đừng <u>xấc</u> [illegible] <u>xược</u> [illegible] phạm tay anh hùng »
Tín rằng: « Nhờ nó tính hung
« Nên ta giận bỏ Hoài-âm đi rày
62b « Phải chi nó chẳng nhục rày
« Thì theo câu cá tháng ngày dưỡng thân
« Bởi vì giận nó bỏ cần
« Ra đầu quân-thứ mới mần Đế-vương
« Để phong cho gã chức quan
« Lấy ân trả đức mới an trong lòng »
Bàn rồi binh kéo thẳng xông
Tới nơi chỗ trốn tại phường trống khoai
<u>Tín</u> bèn tới chốn trống khoai
Dạy quân đóng lại tế rày vong xưa

Tam sanh 三牲 bát mười chữ dưa 捈
Lại đòi gia-lễ cùng bè nhạc-công 樂工
Trống đàn đánh 習 ngữ-âm
Bề người đi cuộc giữa đồng thuở xưa
Đòi làng hỏi kẻ thác xưa
Trong nhà kẻ cuốc tới vừa khóc vang
Bèn đem trăm mấy lạng vàng
Cho con kẻ cuốc, dạy làng nhiêu cho
63a

Hán nay sùng thượng học trò
Sai quan đi kiếm Hà-đồ Lạc-thư
Khâm sai qua tế miếu thờ
Sắc phong bài-vị rằng thờ Tố-VƯƠNG 素王
Thiếu-lao 少牢 lễ tế Tố-vương
Tiêu thiều 簫韶 nhạc múa đủ đường bát âm
Lễ thì theo lễ Văn công
Cứ theo Hoàng-đế cũng đồng nghi-văn 儀文
Muôn đời dặng biết đạo văn
Thật nhờ Triều-thánh tổ đằng di-luân
Rày mừng văn trị đại hưng
Sử kinh xứ xứ đầy đường đọc vang
Nực cười thay gã Võ-thường [illegible]
Ngày nay lại tính những phương-sách này
Rằng: « Dù đi trốn đông tây
« Quan sai nã ~~bắt~~ tróc thuở này khó toan
Tại mình ăn ở đa đoan
Nịnh theo Sở HẠNG lấy vàng thưởng xưa »
63b Đến nay tính nịnh chẳng chừa
Còn vào biểu tấu mệnh vua xảo ngôn

Rằng: « Xưa hết sức giữ đồn
« HÀM QUAN tướng sĩ <u>bồn bồn</u> chạy đua
« Bởi vì tôi, mới nên thua
« Ra oai thần-võ đánh đùa [illegible] Sở vương
« Sở-vương nhiều tướng cường cường
« Cho nên bắt đặng người THƯỜNG đó mà
« Mong đợi giữ (打→抒) tiết nước nhà
« Hết lời mà tặc, Sở tha chẳng thèm
« Sở xin kết nghĩa anh em
« Chước phong đại-tướng ban đêm đã rồi
« Trong lòng mới tính một hồi
« Để làm nội-ứng thật rồi mưu hay
« Ai dè trời rạng ban mai
« HOÀNG-VƯƠNG qua hội, tiếc hoài mưu tôi
« Phải chi mà đánh thua <u>rồi</u>
« Tới thì nội ứng an hồi buổi xưa »
64a Bách quan thấy gã quì thưa
Dạy đem bằm chém 釘鉆, vào thừa nói gì
Khen cho trước mặt triều-nghi
Khéo toan lời nói dị-kì khó nghe.
Thánh-hoàng dạy trước đan trì:
« Sẽ cho ân xá tha thì một phen
<u>Võ-Thường</u> như châu thấy đèn
Mắc 相* bề lửa cháy <u>bỏ bên</u> 下 thân danh »
THƯỜNG rằng: « Đời gặp thái bình
Xin làm con chó 猪 đứng đàng sủa 嗅 chơi »
Miệng tâu mặt <u>phổng</u> 嗪 hổ người
Trở ra che mặt, người người cười chê
Khuyên người phải giữ một bề
Thảo ngay cho vẹn, khen chê mặc 栢* đời

Nịnh trung chép để giữa trời
2256 Ngàn năm cũng luận phê lời thị-phi

Quyển HẠ hết

(Toàn chuyện CAO TỔ hết)

Phiên âm xong tại Argenteuil ngày 14/2/1979

剳 đừa 741	鱼停 1546	
mấy 盼 754	火 1678	
Kỹ 控 762	个 cỡ 1914	
tới 瞬	为 vai 1974	
xanh xuê	棋 ghế 2063	
Sao sao 1634 1760		

- Liêu Bang và họ Lã (1–168) 1 1
- Trần Thiệp nổi chạy Tần (169–220) 7 7
- Hạng Lương giết chị và Hạng Vũ (221–) 9 9
- Hạng Lương bị thua chết. Hạng Vũ thay. 331–366 13
- Liêu Bang lấy Hàm Dương 367–516 14
- Hạng Vũ kéo tới Hàm Quan, gặp Liêu Bang. 517–648 19
- Liêu Bang tới đầu ở Hồng Môn – Hạng Vũ giết vua Tần 649–908 24
- Hạng Vũ giết sở vương và phong vương cho chư hầu 909–998 32
- Bái công vào làm vương đất Thục 999–1046 35
- Hàn Tín theo Hán và lại kéo quân ra đời Hạng 1047–1306 37
- Hán lấy Tam-Tần, Trương Lương lừa Hạng để đánh Tề Triệu. chuyện mẹ Vương Lăng 1307–1410 46
- Trần Bình theo Hán 1411–1478 49
- Đổng công khuyên để tang Nghĩa đế 1479–1512
- Hán vương lấy Bành-thành, rồi bị Hạng vương đánh đại bại và bắt cha và vợ. 1513–1618 53
- Hán vương chạy về. Sai Tùy sứ dỗ Kình Bố phản Sở, sai Hàn Tín đi Ngụy – Sở dỗ Tín phản Kỷ thành 1619–1726 56
- Hạng vương dọa giết Thái công – Hán xin chuộc bị cướp chia đất 1727–1780 60
- Trần Bình phản gián Sở và Phạm Tăng chết Trương Lương khuyên đi sở 1781–1836 62
- Hán muốn về, Tr Lương xui đuổi Hạng và vây Hạng ở Cai hạ. 1837–1894 64
- Sở vương bị vây ngặt, vợ Nghe cơ tự tử 1895–1928 66

春 xăng	引 死上 chiếu dung	
莊 trân	祝 chút 1899 2023	
粗 mốc	洛 lăng 2043	
梅 mắc		
弋 dứt		
鑽 vần		
喚 miệng		
xuây 冥		
森 giùm		
潘 phăng 1770		
它 đã = lã 1776		
灣 quán 1783		

- Hạng Vương thảo vây chạy về nam. tự vẫn ở bến Ô giang 1929–2018 67
- Hán nuôi Tề. Lỗ hàng. Hán vương mời thầy Tôn thông giúp việc 2019–2112 70
- Hán vương xưng đế, phong tước cho các tướng.. 2113–2164 73
- Hàn Tín báo ân 2165–2214 75
- 77

BULAC

仍麻沛𣘃英雄
固栄固辱渚路買𫟦

傳娄𠬠底吏娄
役頭沛佚貝頭買衛

茹些生媽頭𢚸
堯夭細節鳶房吒吹

𨆶畀吕稚慈和
固才固色㑮齊[illegible]堆

笄𥶄歲𢆥細末
才情拱攏釗堆朱朋

媽尼如貌納腠
開雖淑女拱唉遊分

吶𢧚𠬠歇清新
埃代玉宝求分得謨

迦尼堯典𨱽謨
𢀨堯冘媽婀徒匹夫

𧞾戈相倍腠秋
合共媽老如颺迸遭

漢高傳 卷上 十二

邦喧倍風踈柴
𠊛箕𣗓罕腌尼盎空

柴祐才相𡨹𧵆
代𢂞亭長騎蠕固𨲲

袄𣘃𩈘𧡊塊頭
仕除術貝𫀅殴椿堂

吕浪牢吶椿堂
群皮檍室𨱽方處𢂞

邦喧𦬑相哭謡
嘆浪檍室𣇟飲陰宮

柴浪渚吶者容
𡢐𠊛老㖡始終朱詳

麻衣神相各方
天扒易隱所長𠄼心

𩲡𠃅買課朱𠸗
吶𠃅中𡛔如尋都𨀈

處𢂞拱别名咍
常𡨺泊兩賞柴𢤞番

漢高傳

Nịnh trung chép để giữa trời
2256 Ngàn năm công luận phê lời thị-phi

Quyển HẠ hết

(Toàn chuyện CAO TỔ hết)

Phiên âm xong tại Argenteuil ngày 14/2/1979